

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUCCINJEVA ULICA 5 —

TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26 —

Iskajo vsak dan opoldne — Mesečna naročnina 11.— lir, za inozemstvo 15.20 lir

IZKljučNO ZASTOPSTVO za oglaševanje iz Kraljevine Italije in inozemstva ima

Računi pri pošto čekovnem zavodu:

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed

UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO

Ljubljana šte. 10-351

esetara: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO.

89 sovražnih vojnih in prevoznih ladij uničenih ali hudo poškodovanih

Zmagoviti uspehi letalskih in pomorskih sil Osi v petdnevni bitki proti angloameriškemu brodogradu v zapadnem Sredozemlju

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil dne 15. t. m. naslednje izredno vojno poročilo št. 904:

V bitki, ki se je v tesni povezanosti več dni vršila proti sovražnim pomorskim silam, ki operirajo vzdolž obale Francoske Severne Afrike, sta italijanska in nemška mornarica ter letalstvo dosegla že velike uspehe. Zanesljivo je bilo potopljenih 14 prevoznih ladij v skupni tonaži 102.000 ton, med tem ko je bilo tako poškodovanih, da smemo smatrati njih izgubo za gotovo, ena 10.000-tonska petrolejska ladja, ki je bila torpedirana in zažgana, ter 7 nadaljnjih trgovskih parnikov v skupni tonaži 71.000 ton. Sovražnik je torej izgubil skupno 183.000 ton trgovskega

brodograda, a razen tega je bilo 35 nadaljnjih parnikov v skupni tonaži 234.000 ton hudo poškodovanih.

Izmed vojnih edinic so bile potopljene: 3 križarke, 4 rušilce in več stražnih ladij, med tem ko so bile zadete ali poškodovane ena oklopna, tri nosilke letal, med njimi ena zelo hudo, 14 križark in velikih rušilcev ter 7 rušilcev in stražnih ladij.

Skupno je bilo torej 89 vojnih ali trgovskih edinic popolnoma uničenih ali poškodovanih zaradi nezadržnih napadov, izvršenih med 7. in 13. novembrom t. l. od letalskih in pomorskih sil Osi v zapadnem Sredozemlju. Boji se nadaljujejo.

Potopitev ene najmodernejših angleških podmornic

Rim, 15. nov. s. Angleska admiraliteta objavlja izgubo podmornice »Talisman«, ki je bila ena izmed najmodernejših edinic angleškega podmorniškega brodograda. Izpodrivala je 1090 ton in je bila oborožena s topom kalibra 40 mm ter 10 torpednimi cevmi po 533 mm.

Veliki uspehi Kr. letalstva

Operacijsko področje, 15. nov. s. V okviru operacij, ki jih sistematično vodijo letalski oddelki osi proti angloameriškim silam v Francoski Severni Afriki, zaslužijo posebno omenbo zaradi drznosti in važnosti doseženih uspehov napad, ki ga je v prvih popoldanskih urah večer izvršila napadna skupina Kr. letalstva. Po naglem poletu preko srednjega dela zapadnega Sredozemlja je nepričakovano zalotila sovražnika, medtem ko je ta zasedal neko letališče, vzeto francoskom. Naša letala so v nizkem poletu z vso silovitostjo priletela nad letališče in obstrlevala s strojnimi strelami dvomotorna bojna letala, ki so malo poprej pristala. Čeprav se je sovražnik živahno branil s strojnimi, so bila letala na tleh močno zadeta in gotovo poškodovana, medtem ko se je vsem našim letalom posrečilo vrniti se.

Med izvidniškimi poleti, ki so jih izvršila naša izvidniška letala nad Sredozemljem, je bilo neko naše letalo napadeno v zraku nad nekim pristaniščem Francoske Severne Afrike od dveh ameriških lovcev, s katerima se je spustilo v borbo in je pri tem enega izmed njih sestrelilo v plamenih, enega pa zadelo in se je verjetno tudi strmoglavilo. Tudi neko vodno letalo pomorskega izvidništva, se je v spopadu s tremi sovražnimi dvomotornimi bojnimi letali, rešilo, potem ko je zadelo eno izmed sovražnih letal, ki se je oddaljilo v gostem dimu, ki ga je povzročil požar na krovu.

Italijanska odlikovanja za nemške letalce

Operacijsko področje, 15. nov. s. (Poročilo posebnega dopisnika agencije Stefani.) Z enostavnim in resnim obredom je poveljnik Kr. letalstva na Egejskem morju odlikoval z vojnimi križci za vojaško hrabrost na bojišču naslednje nemške vojaške, ki so sodelovali z narodnimi oddelki v posebno važnih okoliščinah: poročnika Schella Joakima, narednika Pawelko Ericha, kaplana Huebnerja Rudolfa ter prvega letalca-motorista Marsiglia Mila in prvega letalca radiotelegrafista Morella Romana, strokovnjaka v nagli pomoči na vodni gladini, ki so se posebno odlikovali pri težkem in drznem reševanju posadke nekega letala, ki je zaradi poškodbe v motorju moralo pristati na odprtem morju.

Navdušene patriotične manifestacije v Gorizii

Svečana izročitev praporov oddelkom Vojske — Mogočne ovacije Vladoju, Duceju in Domovini

Gorizia, 15. nov. s. Fašistične žene iz Verone, Venezie, Padove, Roviga, Udina, Vicenze, Trevisa in Gorizije so dale pobudo za lepo patriotsko manifestacijo, da bi namreč izročile prapore oddelkom neke edince Kr. vojske, v katerih so vojaki pretežno iz navedenih pokrajin. Izročitev praporov se je v posebno svečanem in značilnem obredu izvršila po resni manifestaciji na trgu Battisti v Gorizii ob sodelovanju Oboroženih sil, Crnih straž ter strankinih organizacij in občinstva. Gorečo privrženost strankinih organizirancev in ljudstva do tovarišev v orožju so izrazili z velikim navdušenjem in visoko vero, medtem ko so odmevali v zraku vzkliki Kralju, Duceju in fašistični Domovini. Gorizia, ki je sprejela strumno urejene oddelke edince z manifestacijami največjega navdušenja, je bila popolnoma zavita v trobojnice in strankine prapore. Na posebnih tribunah so zasledile prostore oblasti z visokimi oficirji vseh vrst orožja, nadalje matere in vdove v vojni padlih, sorodniki in vojni padli invalidi in ranjenci za stvar Revolucije ter odlikovanci za hrabrost. Domoljubni svečanosti, ki se je udeležil tudi podtajnik Stranke nacionalni svetnik Ennio Barberini, so prisostvovali tudi Zvezni tajniki in zaupnice ženskih fašistov iz navedenih osmih pokrajin Benečije ter odposlanstva mater in vdov v vojni padlih iz Trieste, Venezie, Verone, Belluna in Udina.

Po pozdravu Kralju in Duceju, ki mu je odgovoril visoko doneti klic vere, je Zvezni tajnik iz Gorizije prisrčno pozdravil vojaške obdarovanih edince, poudarjajoč, da se je tudi fašistična Gorizia, katere italijanstvo je utrjeno s prelito krvjo tisočev in tisočev junakov ter gorečim domoljubjem Crnih straž in njenega prebivalstva, hotela pridružiti poklonitvi, ki so jo žene iz Benečije želele izkazati oddelkom edince.

Zaupnica ženskih fašistov iz Venezie, je v imenu vseh zbranih zaupnic našla zelo tople besede pozdravov in vsočel za tovariše v orožju. Naglo se je tedaj približal osrednji tribun oddelku tovarišev gorizjskega GUFa, ki so na blazinah prinesle zastavice, ki jih je blagoslovil vojaški kaplan. Mlade tovarišice so se postavile nato ob bok trobočam.

Potem ko so oficirji izročili svetle vsaki izmed navzočih ženskih zaupnic kot kumicam praporov, je poveljnik edince izrazil zahvalo ženam Benečije za to značilno poklonitev ter je poudaril, da se bodo vojaki pod njegovim poveljstvom znali vedno izkazati vredne te zastave vere. Zaključil je s pozdravom Kralju in Duceju, ki mu je v množici odgovorila velika manifestacija vere v Domovino. Ko je podtajnik Stranke dal znak, da bi spregovoril, je množica ponovno vzklikala Ducejevo ime in v največjem navdušenju pozdravljala Oborožene sile.

Govor podtajnika Stranke nac. svet. Barberinija

Nacionalni svetnik Barberini je najprej izročil oddelkom obdarovanih edince in Crnim stražam prisrčne pozdrave. Tajnika stranke, ki je tudi sam zelo hraber bojevnik, nakar je poveljeval spomin današnje proslave, omenjajoč med drugim, da jo je treba razumeti kot nov dokaz obdobjanja

in privrženosti ljudstva do slavni oboroženih sil fašistične Italije. Fašistični voditelj, čigar beseda so bile ponovno prekinjene s toplimi ovacijami, je nato omenil bleščečo slavo Italije in vse glavne dogodke, ki obeležujejo to zgodovinsko dobo, ter je izjavil, da je sedaj ves narod duhovno ob strani svojih bojevnikov, ki bodo v imenu Kralja in po volji Duceja gotovo dosegli zmago.

Spet je več minut trajajoča ovacija pozdravila poslednje besede podtajnika Stranke, pri čemer je prišlo do ponovnih vzklikanj Duceju, fašistični Domovini, junaki Oboroženim silam in oddelkom obdarovanih edince. Množice so nato na ves glas zapele savojško himno in Giovinezze, s čimer je bil na najlepši način zaključen lepi vojni obred, pri katerem je bilo navzoče srce fašističnih žen iz vseh osmih pokrajin Benečije, kakor je bilo to srce pri tovariših v orožju po končanem obredu so skozi glavno ulico mesta, ki je bila ob straneh natrpana občinstva, defilirali oddelki edince, reskonečna kolona Crnih straž, raznih rajonskih skupin, organizirancev GILa, fašistov in fašistkin, vseučiliške organizacije ter sinov padlih letalcev. Gorizsko prebivalstvo je med sprejemom še enkrat navdušeno izrazilo svojo neporušno vero v zmago ter svojega visokega patriotizma in fašističnega duha, ko je ponovno in ponovno prirečilo manifestacije Kralju in Cesarju ter Duceju.

Obiski

Strankinega podtajnika

Gorizia, 15. nov. s. Podtajnik Stranke Ennio Barberini, ki je prišel v Gorizijo, da bi se udeležil velikih patriotskih manifestacij ob priliki predaje praporov oddelkom Vojske, se je po svojem prihodu najprej poklonil pred spomenikom padlih fašistov ter je nato v spremstvu zveznega tajnika izvršil nekaj obiskov. Med drugim je obiskal vojašnico Bruna Mussolinija, sedež zveznega poveljstva GILa ter Dom ženskega GILa. Povsod se je živo zanimal za delovanje in se razgovarjal z zastopniki posameznih oddelkov in s člani. Zvečer je podtajnik stranke prisostvoval prireditvi Zveze borbenih fašistov za vojaške gorizjske posadke in je s svojo navzočnostjo povzročil manifestacije goreče vere v Duceja in ljubezni do hrabrih Oboroženih sil. Prireditve se je zaključila s petjem patriotskih pesmi, ki so jih vsi navzoči peli na glas.

Poročilo predstavnikom brzojavnega osboja

Bologna, 15. nov. s. Po nalogu tajnika Stranke je nacionalni svetnik Lamoneca, narodni zaupnik fašističnega državnega brzojavnega osboja, imel tu poročilo v zborni dvorani fašističnega doma pokrajinskim zaupnikom in podzaupnikom ter vodjem skupin in sekcij v pokrajini Emiliji in Romagni. Potem ko je sporočil pozdrave tajnika Stranke je razpravljal o vseh vprašanjih, ki so se postavila v razpravo ter podal nato smernice za delo, ki naj ga organizacija izvrši. Popoldne je fašistični hierarh imel poročilo članom sekcij iz Bolagne. Obe poročili so se vršili v ozračju največjega navdušenja ter zaupanja v Duceja in zmago.

Sobotno vojno poročilo št. 902

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 14. novembra naslednje 902. vojno poročilo:

V Marmariki je večer sovražnik pristiskal na širokem bojišču. Tobruk, ki so ga italijansko-nemški oddelki izpraznili, potem ko so poskrbeli za izpraznitev skladišč in ko so uničili naprave vojaškega značaja, so sovražne kolone dosegle. Med letalskim napadom na Bengazi je protiletalska obramba mesta zadela in uničila dve britanski letali.

Letalski oddelki so nadaljevali razbijanje sovražnega brodograda v alžirskih vodah. Nemški bombniki so ponovno zadeli trgovske in vojaške edince ter jih hudo poškodovali. Eno sovražno letalo je bilo sestreljeno.

Nedeljsko vojno poročilo št. 903

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 15. novembra naslednje 903. vojno poročilo:

Napredovanje angleških sil v Cirenaiki se nadaljuje ob žilavem odporu italijansko-nemških čet, ki so v hudih borbah ponovno zaposlile sovražnika.

Zelo živahno je bilo delovanje letalstva nad Sredozemskim morjem in francosko Severno Afriko. Devet letal so sestrelili osni lovci, eno pa je bilo zadeto od protiletalskega topništva z otoka Pantellerije; letalo se je vnelo in treslo v morje.

Med uspešnim napadom v nizkem poletu nad nekim letališčem francoske Severne Afrike so italijanska napadna letala s strojnimi strelami dosegla nove uspehe, ker je potopila oboroženo angleško motorno ladjo s 10.000 br. reg. tonami in s topovskimi streli potopila še oboroženi parnik »Vucerbaven« s 3.500 br. reg. tonami. V 10 dneh je ta naša podmorska enota v celoti uničila nad 30.000 ton sovražnega ladjevja ali ladij, ki so plule za sovražnika. Nekaj sovražnih posadk, med njimi tudi en kapitan, je bilo ujetih.

Ob zadnjem sovražnem napadu na Genovo je obžalovati 5 mrtvih in 6 težko ranjenih. Imena žrtev bodo objavljena v krajevnih listih.

Podmornica pod poveljstvom pomorskega poročnika Gianfranca Gazzana je na Atlantiku dosegla nove uspehe, ker je potopila oboroženo angleško motorno ladjo s 10.000 br. reg. tonami in s topovskimi streli potopila še oboroženi parnik »Vucerbaven« s 3.500 br. reg. tonami. V 10 dneh je ta naša podmorska enota v celoti uničila nad 30.000 ton sovražnega ladjevja ali ladij, ki so plule za sovražnika. Nekaj sovražnih posadk, med njimi tudi en kapitan, je bilo ujetih.

Iz vseh operacij zadnjih dni se 10 naših letal ni vrnilo.

Ob zadnjem sovražnem napadu na Genovo je obžalovati 5 mrtvih in 6 težko ranjenih. Imena žrtev bodo objavljena v krajevnih listih.

Podmornica pod poveljstvom pomorskega poročnika Gianfranca Gazzana je na Atlantiku dosegla nove uspehe, ker je potopila oboroženo angleško motorno ladjo s 10.000 br. reg. tonami in s topovskimi streli potopila še oboroženi parnik »Vucerbaven« s 3.500 br. reg. tonami. V 10 dneh je ta naša podmorska enota v celoti uničila nad 30.000 ton sovražnega ladjevja ali ladij, ki so plule za sovražnika. Nekaj sovražnih posadk, med njimi tudi en kapitan, je bilo ujetih.

Iz vseh operacij zadnjih dni se 10 naših letal ni vrnilo.

Ob zadnjem sovražnem napadu na Genovo je obžalovati 5 mrtvih in 6 težko ranjenih. Imena žrtev bodo objavljena v krajevnih listih.

7.200 br. reg. tonami. Križarka se je potopila.

Na vzhodnem Sredozemskem morju so naša torpedna letala z uspehom napadala sovražnikovo pomorsko formacijo in hudo poškodovala torpedni rušilec, o katerem se mora smatrati, da je potopljen.

Iz vseh operacij zadnjih dni se 10 naših letal ni vrnilo.

Ob zadnjem sovražnem napadu na Genovo je obžalovati 5 mrtvih in 6 težko ranjenih. Imena žrtev bodo objavljena v krajevnih listih.

Podmornica pod poveljstvom pomorskega poročnika Gianfranca Gazzana je na Atlantiku dosegla nove uspehe, ker je potopila oboroženo angleško motorno ladjo s 10.000 br. reg. tonami in s topovskimi streli potopila še oboroženi parnik »Vucerbaven« s 3.500 br. reg. tonami. V 10 dneh je ta naša podmorska enota v celoti uničila nad 30.000 ton sovražnega ladjevja ali ladij, ki so plule za sovražnika. Nekaj sovražnih posadk, med njimi tudi en kapitan, je bilo ujetih.

Iz vseh operacij zadnjih dni se 10 naših letal ni vrnilo.

Ob zadnjem sovražnem napadu na Genovo je obžalovati 5 mrtvih in 6 težko ranjenih. Imena žrtev bodo objavljena v krajevnih listih.

Podmornica pod poveljstvom pomorskega poročnika Gianfranca Gazzana je na Atlantiku dosegla nove uspehe, ker je potopila oboroženo angleško motorno ladjo s 10.000 br. reg. tonami in s topovskimi streli potopila še oboroženi parnik »Vucerbaven« s 3.500 br. reg. tonami. V 10 dneh je ta naša podmorska enota v celoti uničila nad 30.000 ton sovražnega ladjevja ali ladij, ki so plule za sovražnika. Nekaj sovražnih posadk, med njimi tudi en kapitan, je bilo ujetih.

Iz vseh operacij zadnjih dni se 10 naših letal ni vrnilo.

Ob zadnjem sovražnem napadu na Genovo je obžalovati 5 mrtvih in 6 težko ranjenih. Imena žrtev bodo objavljena v krajevnih listih.

Podmornica pod poveljstvom pomorskega poročnika Gianfranca Gazzana je na Atlantiku dosegla nove uspehe, ker je potopila oboroženo angleško motorno ladjo s 10.000 br. reg. tonami in s topovskimi streli potopila še oboroženi parnik »Vucerbaven« s 3.500 br. reg. tonami. V 10 dneh je ta naša podmorska enota v celoti uničila nad 30.000 ton sovražnega ladjevja ali ladij, ki so plule za sovražnika. Nekaj sovražnih posadk, med njimi tudi en kapitan, je bilo ujetih.

Iz vseh operacij zadnjih dni se 10 naših letal ni vrnilo.

Ob zadnjem sovražnem napadu na Genovo je obžalovati 5 mrtvih in 6 težko ranjenih. Imena žrtev bodo objavljena v krajevnih listih.

Podmornica pod poveljstvom pomorskega poročnika Gianfranca Gazzana je na Atlantiku dosegla nove uspehe, ker je potopila oboroženo angleško motorno ladjo s 10.000 br. reg. tonami in s topovskimi streli potopila še oboroženi parnik »Vucerbaven« s 3.500 br. reg. tonami. V 10 dneh je ta naša podmorska enota v celoti uničila nad 30.000 ton sovražnega ladjevja ali ladij, ki so plule za sovražnika. Nekaj sovražnih posadk, med njimi tudi en kapitan, je bilo ujetih.

Iz vseh operacij zadnjih dni se 10 naših letal ni vrnilo.

Ob zadnjem sovražnem napadu na Genovo je obžalovati 5 mrtvih in 6 težko ranjenih. Imena žrtev bodo objavljena v krajevnih listih.

Podmornica pod poveljstvom pomorskega poročnika Gianfranca Gazzana je na Atlantiku dosegla nove uspehe, ker je potopila oboroženo angleško motorno ladjo s 10.000 br. reg. tonami in s topovskimi streli potopila še oboroženi parnik »Vucerbaven« s 3.500 br. reg. tonami. V 10 dneh je ta naša podmorska enota v celoti uničila nad 30.000 ton sovražnega ladjevja ali ladij, ki so plule za sovražnika. Nekaj sovražnih posadk, med njimi tudi en kapitan, je bilo ujetih.

Iz vseh operacij zadnjih dni se 10 naših letal ni vrnilo.

Ob zadnjem sovražnem napadu na Genovo je obžalovati 5 mrtvih in 6 težko ranjenih. Imena žrtev bodo objavljena v krajevnih listih.

Podmornica pod poveljstvom pomorskega poročnika Gianfranca Gazzana je na Atlantiku dosegla nove uspehe, ker je potopila oboroženo angleško motorno ladjo s 10.000 br. reg. tonami in s topovskimi streli potopila še oboroženi parnik »Vucerbaven« s 3.500 br. reg. tonami. V 10 dneh je ta naša podmorska enota v celoti uničila nad 30.000 ton sovražnega ladjevja ali ladij, ki so plule za sovražnika. Nekaj sovražnih posadk, med njimi tudi en kapitan, je bilo ujetih.

Iz vseh operacij zadnjih dni se 10 naših letal ni vrnilo.

Bougiejem sta bili dve veliki transportni ladiji zadeti z bombami.

Neka sovražna podmornica je bila uničena z bombami.

Nemška lovka in rušilna letala so pred Tunisom sestrelila tri sovražna letala.

Sovražni porazi na finskem odseku

Helsinki, 15. nov. s. Finsko vrhovno poveljstvo poroča: V zadnjih 24 urah je finsko protitančkovsko topništvo na bojišču ob Karelski ožini obstreljevalo in uničilo številna sovjetska strojniška gnezda. Na bojišču ob ožini Aunus je bilo zabeležiti živahno bojno delovanje pehote na obeh straneh: finski oddelki so pri tem uspešno operirali in prizadejali sovražniku važne izgube v njegovih prednjih postojankah in razmetitvah. Strt je bil sovjetski napad, ki ga je krepko podpiralo topništvo. Finsko topništvo je nadalje razpršilo neko sovražno edincio, ki se je pripravljala na napad. Finski lovci so sestrelili v plamenih na vzhodni obali Ladoškega jezera sovjetsko izvidniško vodno letalo tipa »MBR 2«.

Rešeni brodolomci

Lizbona, 15. nov. s. Parnik »Kolonial« je izkrcal 79 brodolomcev nekaterih angleško-ameriških ladij, ki so jih podmornice osi potopile ob obali Madeire.

Buenos Aires, 15. nov. Iz Washingtona poročajo, da je v nekem nedolocenem pristanišču ob atlantski obali velik požar upepelil stanovanjske barake 4000 delavcev, zaposlenih v vojni industriji, pri čemer je bila povzročena tudi velika škoda in je bilo tudi več delavcev mrtvih.

Ogromne ladijske izgube Anglosasov na Pacifiku

Japonci so Američancem in Angležem potopili ali poškodovali 1267 ladij in uničili 3.744 letal

Tokio, 15. nov. s. V pristojnih japonskih vojaških krogih poudarjajo, da so japonske pomorske sile od začetka te vojne za Veliko vzhodno Azijo dalje potopile ali hudo poškodovale 370 sovražnih vojnih ladij ter potopile, poškodovale ali zaplenile 897 prevoznih vojnih ladij, razen tega pa sestrelile ali uničile še 3.744 sovražnih letal. Potopljene sovražne ladje so naslednje: 9 oklopnih, 13 nosilk letal, 38 križark, 39 rušilcev, 3 ladje za posebne službe, 89 podmornic, 8 topničark in 5 ladij za polaganje min, nadalje 9 torpedovk in 16 manjših ladij, 2 pomožni ladij in 2 nadaljnjih neopredeljeni ladij. Poškodovane sovražne ladje pa obsegajo 89 bojnih ladij, 4 nosilke letal, 20 križark, 18 rušilcev, 2 ladje za posebne službe, 39 podmornic, 6 topničark, 2 ladje za polaganje min, eno minolovko, 2 torpedovki ter 28 manjših in 2 pomožni ladij. Zaplenili pa so: eno ladjo za posebne službe, 2 topničarki, 2 ladje za polaganje min, 2 torpedovki in dve drugi manjši edinci.

Ameriški poraz pri Guadalcanaru

Rim, 15. nov. s. Poverjenik Tojo Mitunobu, pomorski ataše japonskega veleposlanstva v Rimu, je izdal naslednje uradno poročilo o letalsko-pomorski bitki pri Guadalcanaru, dne 12. novembra tega leta:

Po večerj dopisnih uradnih informacijah, je v pomorsko-letalski bitki dne 12. t. m. severnoameriška mornarica izgubila eno težko križarko razreda B, ki je bila potopljena in ne zažgana, kakor se je glasilo prvotno poročilo, med tem ko so bile tri prevozne ladje zažgane. Z napadom japonskih pomorskih sil dne 12. novembra tega leta so izgube severnoameriške mornarice pri Guadalcanaru dosegle skupno

6 križark, en rušilec in tri prevozne ladje potopljene ter nad 90 sestreljenih letal. Japonske izgube pa so bile naslednje: hudo poškodovana ena bojna ladja, potopljena dva rušilca (in ne 2 križarki, kakor je bilo prvotno javljeno) ter 10 letal izgubljenih.

Tokio, 15. nov. s. V zvezi z novimi letalsko-pomorski bitki na Južnem Pacifiku, poudarjajo v japonskih krogih, da je otok, v bližini katerega se je borba vršila, že od avgusta služil kot oporišče Zedinjenih držav za odposiljanje izkrcavalnih čet na Salomonsko otočje. Na tem področju so bili ameriški mornarji po uničenju močnega kontingenta severnoameriških ladij v pomorski bitki dne 26. oktobra popolnoma osamljeni. Ko so hoteli pojačiti te čete, so Američani navidez hladen poprejšnjim izgubam zbrali ostanke svojih pomorskih edince in jih poslali 10. t. m. v smeri proti Guadalcanaru. Čim so Japonci izvedeli za to premikanje, so japonske pomorske in letalske sile takoj izkoristile ugodno priliko ter naglo in točno zadele sovražne edince dne 12. t. m. Z napadi, ki so jih ob belem dnevu izvršili pri Guadalcanaru, so razpršili sovražno brodograd, zbrano v bližini otoka, ter so svoja bojna letala vrgli v težke letalske spopade. Nadalje močne japonske edince so potopile neko sovražno križarko tipa »Atlante«, neko križarko nove konstrukcije ter neko lažjo križarko, razreda B. Razen tega so hudo poškodovale tri prevozne ladje in sestrelile 10 sovražnih letal. Ob mraku se je močna skupina japonskih vojnih ladij približala področju, kjer se je preko dneva vršila borba in potopila nadaljnji dve križarki in en rušilec ter poškodovale dve nadaljnji križarki in tri rušilce.

Sprejem višjega svetnika dr. Ivaniča in novega hrvatskega konzula pri Visokem komisariju

Ljubljana, 13. novembra 1942-XXI. Visoki komisar je v Vladi palači sprejel dr. Antona Zvonimira Ivaniča, bivšega konzula Nezavisne Države Hrvatske v Ljubljani, ki je bil nedavno povzidan za višjega svetnika ter poverjen za važnimi posli pri ministristvu za zunanje zadeve v Zagrebu, kamor je bil premeščen. Obenem z dr. Ivaničem je Visoki komisar sprejel novega hrvatskega konzula v Ljubljani prof. Salha Baljica.

Dr. Ivanič je Visokemu komisariju izrekel toplo zahvalo in iskren pozdrav, podarjajoč popolno in plodonosno pristranost odnošajem, ki so vedno vladali med italijansko oblastjo in predstavnikom prijateljske in zavezniške države. Tudi profesor Baljic je dodal kratek pozdrav in izrazil svoje prepričanje, da bo taka pristranost gotovo tudi v bodoče vladala v vzajemno korist obeh držav.

Ekse, Grazioli se je zahvalil dr. Ivaniču za njegovo vzorno in tovariško sodelovanje ter mu izrazil topla voščila za bodočo zavezniško naroda in ustaško gibanje, ki stoji v prijateljski državi ob strani naše Revolucije.

Kakor je razvidno iz uradnega poročila, zapuša dr. Anton Zvonimir Ivanič, bivši konzul Nezavisne Države Hrvatske, naše mesto, da prevzame važne posle v zunanjem ministristvu. Gospod višji svetnik dr. Ivanič si je v času svojega delovanja v Ljubljani stekel vsestransko priljubljenost. Ko odhaja na svoje novo mesto, mu čestitamo k zaslužnemu povzidanju in mu zagotavljamo, da ga bomo vedno ohranili v dobrem spominu. Obenem z odhodom g. dr. Ivaniča nastopa v Ljubljani svoje mesto konzul prof. Baljic, o katerem smo uverjeni, da bo vodil hrvatski konzulat Nezavisne Države Hrvatske v istem pravcu v korist prijateljskih odnošajev obeh zavezniških držav.

Novi hrvatski konzul v Domu Fašija

Ljubljana, 14. novembra. Davi je Zvezni tajnik v Domu Fašija sprejel novega hrvatskega konzula v spremljavo njegovega prednika, ki bo tedaj zapustil Ljubljano.

Hrvatski konzul je posebej obiskal Zvezne borbenih fašijev v Ljubljani, da bi tako pokazal tudi simpatije, ki vežejo oba

zavezniška naroda in ustaško gibanje, ki stoji v prijateljski državi ob strani naše Revolucije.

Zvezni tajnik je v prisrčnem razgovoru pridržal pri sebi hrvatskega konzula ter razpravljal pri tej priliki o nekaterih vprašanjih, ki se tičejo odnošajev Stranke s predstavnikom prijateljskega naroda.

Dopolnilne določbe predpisov o telesni vzgoji v javnih šolah

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino na podlagi člena 3. kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XXI št. 291, glede na svojo naredbo z dne 19. februarja 1942-XXI št. 30 o ureditvi telesne vzgoje v šolah pokrajine in smatrajoč za umestno urediti telesno vzgojo odela:

Clen 1. Telesna vzgoja učencev javnih šol je poverjena italijanski liktorski mladini v Ljubljani (Gioventù Italiana del Littorio di Lubiana).

Clen 2. Zasebne šole s pravico javnosti lahko same poskrbe za telesno vzgojo svojih učencev pod nadzorstvom G. I. L. L.-a.

Clen 3. V ljudskih šolah je poverjen pouk telesne vzgoje učiteljem, na srednjih in podobnih šolah pa specializiranim osebam, usposobljenim po določbah, ki veljajo v ostalih delih Kraljevine.

Prehodno se priznava usposobljenost pridobljena po predpisih, ki so veljali v bivši kraljevini Jugoslaviji.

Clen 4. G. I. L. L. daje pouk telesne vzgoje bodisi po svojem osebnosti bodisi po osebi, ki mu ga daje na razpolago Visoki komisariat za Ljubljansko pokrajino.

Clen 5. Pravilnik o šolski telesno-vzgojni službi in določbe o učnem načrtu odobri z odlokom Visoki komisar.

Clen 6. Sedanje telovadnice javnih šol se dajo na razpolago G. I. L. L.-u, ki lahko odredi njih uporabo tudi za telesno

vzgojo učencev, pripadajočih šolam, katere niso nastanjene v poslopiju, kjer je telovadnica.

Clen 7. Učitelji telesne vzgoje, čeprav strokovno in disciplinsko odvisni od Zveznega poveljstva G. I. L. L.-a, so glede svojega delovanja v šoli podrejeni upravitelju šole in morajo spoštovati šolske določnosti, izvirajoče iz njihovega poučevanja.

Morebitne opazbe o njih delu mora sporočiti upravitelj zavoda šolskemu komisariatu.

Clen 8. Ta naredba, s katero se razveljavljajo vse nje nasprotujoče in z njo ne združljive določbe, stopi v veljavo s šolskim letom 1942-43.

Ljubljana, dne 12. novembra 1942-XXI. Visoki komisar:

za Ljubljansko pokrajino: Emilio Grazioli

Cene slanin, oddane Prevodu

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je določil ceno slanin, ki jo mora plačevati rejcem Pokrajinski prehranjevalni zavod po naredbi z dne 26. oktobra 1942-XXI št. 195 s predpisi o klanju prašičev, na lir 13.50 za kilogram, blago brez kože, franko zbiralno skladišče.

SPORTNA NEDELJA

Dva tableteniška turnirja pri Hermesu

Udeležilo se ju je 50 igralcev — V glavnem je zmagal Bradeško (Korotan), v tolažilnem pa Bogataj (Hermes)

Ljubljana, 16. novembra. V prireditveni dvorani hotela Miklič je izvedel Hermes večer svoje prve letošnje tableteniškega tekmovanja. Sportno in propagandno je uspelo v celoti, kar je nemala zasluga dobre organizacije, ki je bila v rokah g. Pušenjaka. Hermes je v tekmovalno dvorano postavil tri nove mize, poskrbel za primerno električno razsvetljavo in za nagrade zmagovalcem. Nagradjena je bila prva četvrtica v glavnem in prva četvrtica v tolažilnem turnirju. Najlepšo nagrado, krasen pokal, je daroval tajnik Pokrajinskega Dopolavora Liberatti. Prejel ga je zmagovalac v glavnem turnirju. Ostale nagrade (brušeno ogledalo, servis za liker, pisalni pribor, tableteniška igralna garnitura in druge) so darovali ljubljanski tržarji, ki so tako hvale vredno pokazale svojo naklonjenost Hermesovemu sportno-vzgojnemu delu.

Prireditelj, ki se je začela že ob 8. zjutraj, je bila razdeljena v dva turnirja: glavnega in tolažilnega. V obeh je skupno nastopilo 50 verificiranih in neverificiranih tekmovalcev, kar je v zadnjem času rekordna udeležba. V tolažilnem so igrali tisti, ki so izpadli iz kvalifikacijskih iger in v prvem kolu glavnega turnirja, in še nekaj drugih. Glavni turnir je štel v začetku 42 igralcev, tolažilni pa 32. Od teh je bilo 22 članov Hermes, 6 Korotana, 2 Mladice, ostali pa so bili neverificirani.

S kratkim opoldanskim odmorom je prireditelj trajala do pol 17. Skupno je bilo odigranih 120 iger. Ves čas so razvoju turnirjev prisostvovali številni gledalci. Radujemo, da jih je bilo od začetka do konca nekaj sto, kar kaže, da ima tudi ta sportna panoga precej ljubiteljev, če se uveljavlja sredi mesta. V splošnem so bili vsi z igranji, zlasti glavnih tekmecev, zadovoljni.

Turnirja sta v glavnem potekala in se končala, kakor se je pričakovalo. Edino večje presenečenje je bil poraz Hermesove favorita Bogataja, ki ga je Dular izločil že v prvem kolu. Poraz je bolj posledica trenutne indispozicije kakor pa slika pravih moči.

Evo glavnih rezultatov:

Glavni turnir

II. kolo: Dular-Kastelic 2:0, Milanović-Šubert 2:0, Recek-Bradeško II 2:0, Strojnik Aleš-Gregorič 2:0, Strojnik Roman-Florjancič 2:0, Strojnik III-Sedej 2:1, Merala-Dekleva 2:1, Bradeško I-Tušar 2:0.

III. kolo: Milanović-Dular 2:1, Strojnik A-Recek 2:0, Strojnik R-Strojnik III 2:0, in Bradeško-Merala I 2:0.

Finalne igre: Bradeško-Strojnik A 3:0 (21:17, 21:14, 21:19). Strojnik R-Milanović 3:0 (21:11, 21:16, 21:17). Strojnik A-Milanović 3:1 (19:21, 21:19, 21:6, 21:18). Bradeško-Strojnik R 3:1 (21:19, 21:19, 21:21, 21:18). Bradeško-Milanović 3:1 (21:18, 20:22, 21:12, 21:15) in Strojnik A-

Strojnik R 3:2 (21:13, 17:21, 21:7, 18:21, 21:10).

Končna ocena: 1. Bradeško (Korotan) 3 zmage 2. Strojnik Aleš (Korotan) 2, 3. Strojnik Roman (Hermes) 1, 4. Milanović (Hermes) 0 zmage.

Tolažilni turnir

III. kolo: Bogataj-Dr. Žebet 2:0, Peterca-Kocmur w.o., Merala II-Bakovnik 2:0, Potočnik-Sajovic 2:0.

IV. kolo: Bogataj-Peterca 2:0, Merala II-Potočnik 2:1.

Finalne: Bogataj-Merala II 2:0 (21:18, 21:13).

Zaključno je vse tekmovalce in zmagovalce nagovoril predsednik Hermes dr. Mauri, višji svetnik drž. železnice. Čestitil je zmagovalcem, vse pa pozval, naj se tudi v bodoče potrudijo, da bodo povsod čim bolj zastopali slovenski sport. Nato je g. Pušenjak razdelil darila.

Dve nogometni tekmi na Stadionu

Dopolavoro tobačne tovarne je za večer najavil začetek manjšega pokalnega nogometnega turnirja.

Tako se jim je zgodilo, da se je lepo zamišljena prireditelj pokvarila. K sodelovanju so najprej povabili Zabjaka, Mladiko in Ljubljano ter na tej osnovi tudi sestavili spored. Čim pa je bila prva objava v časopisih, je prišel odgovor Mladice, ki je z obžalovanjem sporočila, da ne more sodelovati. Prav tako se je potem večer izkazal, da tudi Ljubljana ni dala pristanka. Vseokoli je sicer Mars, turnir pa je bil vendarle pokvarjen.

Drugo vprašanje je seveda, koliko je v sedanjih mrzlih dneh sploh umestno prejeti tekme, ki niso prvenstvene značaja. Formo in vrednost partnerjev smo si dobro ogledali že v jesenskem turnirju.

S polurno zamudo, ki je glede na mraz še celo ni mogoče razumeti kot posebno propagando za nogometni sport, sta prišli na stadionsko igrišče najprej moštvu Mars in Zabjaka. Tekmo je sodil g. Makovec.

Tekma je bila kaj malo privlačna. Med obema moštvoma je bilo za dva razreda razlike. Mars je z lahkoto zmagal 13:0 (8:0). Visoki poraz je deloma zakrivil začetniški vratar Zabjaka v prvem polčasu. Zabjaci so bil še najboljši v obrambi. P.č. Marsovi vrati so zapravili edino šanso. Mars je igral, kakor je nočel in kolikor se mu je zdelo. Posebnih potez in kvaliteto pa tudi ni pokazal. Igral je s svojim najboljšim moštvom.

NOGOMET: SVICA - ŠVEDSKA 3:1 (1:0)

Včerajšnja meddržavna nogometna tekma Svica-Švedska v Curihi se je končala s senzacionalnim porazom švedov. Igrišče Hardturn je bilo nabito polno domačih gledalcev, ki so vroče želeli, da bi se švicarji rehabilitirali za oba nedavna mednarodna

Zbirka obleke za siromašne

Ljubljana, 13. novembra. Tiskovni urad Visokega komisariata poroča: Visoki Komisar je odredil, da prevzame običniški podporni sklad zbirko obleke, ki se bo razdelila brezplačno siromašnim, in potrebnim prebivalcem na ozemlju pokrajine ali internirancem v vojaških taboriščih.

Prebivalstvo se vabi, da prispeva k temu delu človečanske vzajemnosti.

Plemeniti ukrep Ekse, Visokega komisarja, ki ne opusti nobene priložnosti, da ne bi pokazal svojega globokega socialnega sočustvovanja z vsemi potrebnimi sloji, bo gotovo naletel na iskren odziv pri prebivalstvu naš pokrajine. Odvce bi bilo opsovati potrebno nekaterih naših rojakov, bivajočih v pokrajini ali onih, ki s časom mude v vojaških taboriščih izven naše ožje domovine. Pridružujemo se pozivu Ekse, Visokega komisarja in toplo priporočamo prebivalstvu, naj se odzove plemenitemu vabilu ter naj po svojih močeh prispeva k zbirki, namenjeni za lajšanje bede našim rojakom.

poraza. Švedi so se na tekmo pripravljali in so pred odhodom iz domovine premagali moštvo švedskega prvaka Göteborga 3:1.

V Curihi so nastopili takole: Bergquist, Nilsson, Leander, Persson, Emanuelsson, Grahm, Martensson, Green, Nordhal Carlsson, Holmqvist.

Švicarji pa so poslali v boj naslednje enajstoročice: Ballabio, Inelli, Guerne, Springer, Vernati, Rickenbach, Bickel, Wallaceck, Amado, Friedländer in Kappenberger.

Tekmo je sodil nemški sodnik dr. Bauwens.

Švicarji so zmago zaslužili. V vodstvo so prišli že v 13. minuti prvega polčasa, kar je potem ostalo do 22. minute drugega polčasa, ko je sodnik prisodil švedom enajstmetrovko. Toda že minuto nato je sodnik žvižgal novo enajstmetrovko, tokrat v prid švicarjem. V 26. minuti je potem padel zadnji zgodilec in je ostal rezultat 3:1 do konca.

V uvodni tekmi je švicarsko drugo reprezentativno moštvo premagalo reprezentanco kantona Ticino 4:1.

ITALIJANSKO NOGOMETNO PRVENSTVO

Livorno je izgubil prvo točko

Novinec v diviziji A Bari si je včeraj privoščil v okviru prvenstva divizije A nepričakovan udarec. Šel je v levji brlog — v Livorno in ko so mu že vsi prerokovali odhod s praznimi rokami, se mu je posrečilo odtrgati Livorno točko. Trda bitka je bila v Genovi, kjer je Genova po skrajnem naporu nadvladala rimski Lazio, Tristina nadaljuje z remiji. Milano pa je izgubil tekmo, ki so vsi ocenjevali za najlažjo — proti Veneziji.

Tekme VII. kola so se končale: v Milanu: Venezia-Milano 2:1, v Vicenzi: Torino-Vicenza 1:0, v Firencah: Fiorentina-Liguria 5:1, v Rimu: Roma-Atalanta 2:1, v Genovi: Genova-Lazio 6:5, v Torinu: Juventus-Bologna 3:1, v Livornu: Livorno-Bari 1:1, v Triestu: Triestina-Ambrosiana 0:0.

Stanje v tabeli je naslednje: Livorno 13 točk, Torino 10, Genova, Fiorentina 9, Roma, Ambrosiana, Bari 8, Lazio 7, Juventus in Milano 6, Triestina in Vicenza 5, Venezia, Atalanta 4, Liguria 3, Roma in Liguria sta odigrali eno tekmo manj kakor ostala moštva.

V DIVIZIJI B VSE PRI STAREM

Edino zmago na tujem igrišču je v večeršnjih tekmah divizije B dosegla vođa Spezia. Tako je v vodstvu ostal položaj nespremenjen. Tekme so se končale z naslednjimi rezultati:

V Busto Ars.: Pro Patria-Pisa 1:0, v Novari: Novara-Pescara 1:1, v Alessandrii: Alessandria-Savona 5:0, v Modeni: Modena-Cremone 3:2, v Brescii: Brescia-Udinese 3:2, v Anconii: Anconitana-Siena 1:0, v Palermu: Spezia-Palermo 2:0, v Padovi: Padova-Fanfulla 4:1 in v Napoliju: Napoli-Mater 5:0.

Stanje v tabeli po VII. kolu: Spezia 12 točk, Napoli 11, Padova 10, Anconitana, Brescia in Pro Patria 9, Alessandria 8, Cremonese in Modena 7, Palermo, Pisa in Novara 6, Fanfulla in Udinese 5, Savona in Pescara 4, Siena in Mater 3 točke, Anconitana in Savona sta igrali eno tekmo manj kot ostala moštva.

Radio Ljubljana

TOREK, 17. NOVEMBRA 1942-XXI

7.30 Pesmi in napet. 8. Napoved časa — Poročila v italijanski. 12.20 Plošče, 12.30 Poročila v slovenščini, 12.45 Pisana glasba, 13. Napoved časa — Poročila v italijanski. 13.15 Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini. 13.20 Operno glasbo izvaja orkester, vodi dirigent Morrelli, sodeluje tenorist Giovagnoli. 14. Poročila v italijanski. 14.15 Koncert radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Šijanec — Simfonična glasba. 15. Poročila v slovenščini. 17.10 Pet minut gospoda X 17.15 Koncert Milanskega tria, 19.30 Poročila v slovenščini. 19.45 Pisana glasba. 20. Napoved časa — Poročila v italijanski. 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. 20.45 Tipična glasba. 21. Koncert Ljubljanskega Komornega tria (M. Lipovšek — klavir, A. Dermelj — violina, C. Šedlbauer — celo). 21.45 Koncert Tria Emone. 22.10 A. Nicotera: Pogovor s Slovenci — predavanje v slovenščini. 22.20 Pisana glasba. 22.45 Poročila v italijanski.

STRAŠNA POŠTA

— Ta naša pošta je res strašna! Pismo sem napisal že pred desetimi dnevi, a danes sem ga našel v žepu svojega suknjice.

SLUGE IN GOSPODARJI

V prijateljski družbi nanese pogovor na odnose med gospodarji in služabniki. Tri-stan Bernard je takole karakteriziral te odnose:

Razlika med gospodarjem in slugo je ta, da kadita oba iste cigarete, kupuje jih pa samo eden.

PRVA SKRB

Profesor: — Če bi vam kdo poveril svojo pravdo, kaj bi storili najprej? Pravniki: — Najprej bi se informiral o njegovih premoženjskih razmerah.

Uspešna borba vaških straž proti komunistom

Pri Stični so ujeli Jožeta in Alojza Erjavca — Odkriti trupli v gozdni jami — V Mali gori požganih 17 komunističnih barak

Ljubljana, 16. novembra. V odločnem boju proti komunističnim teroristom so pogumne vaške straže dosegle že lepe uspehe. Sodelovanje ljudstva v tem protikomunističnem pokretu je tako odlično, da je zmaga samo vprašanje časa. V okolici Stične so vaški stražarji že 17. oktobra ujeli in izročili oblastem zloglasnega brata Avgusta in Evgena Erjavca, po domače Poljančeva iz Oselca pri Krki. Sedaj pa poročajo o novem uspehu. V zapor so prignali tudi še Jožeta in Alojza Erjavca, ki sta oba brata prej imenovanih. V hiši nekega kmeta na Muljavi sta proslila za hrano. Kmet in njegova žena sta jima res postregla, pri tem pa sta nagovarjala fanta, naj opustita svoje roparske pohode in naj se predata oblastem. Zgovornosti obeh se je res posrečilo prepričati fanta, da je predaja zanj najboljši izhod. Kmet ju je z vozom zapeljal na Krko, kjer ju je izročil vojaškemu poveljstvu. Ljudje okoli Stične so s tem uspehom zelo zadovoljni, saj sta bila Poljančeva brezobzira strahovalca.

V torek 3. t. m. je truma kmečkih fantov in mož v spremstvu vaške straže krenila iz Krke v gozd približno dva kilometra oddaljen od Potoka pri Muljavi. Med ljudmi se je že dolgo šušljalo o raznih strahotah, ki jih krije tako imenovana Poljančeva jama sredi gozda, ki je last že omenjenih Poljančev. Odprava je spustila v jamo sedem metrov dolg drog opremljen na koncu z železnim kavljem. Po napornem delu so potegnili iz jame dve že močno razpadajoči trupli. O prvem menijo, da je truplo mladega dekleta, natakarike Anke, ki je služila v neki gostini pri Kumpolih v šentvidski župniji. V drugem pa so spo-

znali 39letnega tesarja Janeza Drobniča iz Potoka pri Krki. Pogled na obe trupli je bil strašen. Rane so bile očiten znak, da sta umrla grozne smrti. Sodijo, da je v jami še vedno kakih 30 trupel, ki čakajo kdaj bodo dvignjene in pokopane, kakor se človeškim ostankom spodobi. Večina pokojnih je morala umreti po brezvestni volji Poljančevih bratov, ki bodo sedaj za vsa svoja krvava dejanja prejeli zasluženo plačilo.

Cuježnost vaških straž in pogum ljudi sta vzrok, da je že mnogim teroristom, ki so razkropljeni begali po gozdovih, začelo presedati njihovo nemirno življenje, združeno s stalno lakoto in premražujočimi. To je priložilo tudi slovitega Ivana Krizmana, ki je doma iz Ribnice, da se je pred dnevi predal karabinerjem v Ribnici. Njegov brat je padel že pred meseci in so ga ubili komunisti zaradi njegovega pohlepa po denarju, ki ga je pridržal zase, mesto da bi ga bil razdelil med tovariše, ki so mu pomagali pri njegovih početjih. Ivan Krizman je povedal, da ga je bratova smrt tako hudo prizadela, da se je pod njenim vtiškom sklenil komunisti predati in se vrniti k materi, ki sta ji oba prizadejala toliko gorja.

Vaška straža iz Dobrega polja je pred dnevi preiskovala gozdove v Mali gori. Pri tem je našla na 17 barak, ki so služile komunistom za zavetje. V barakah so našli še razno zanimivo gradivo. Vse barake so po temeljitnem pregledu zažgali. Novi skupini vaške straže sta bili ustanovljeni v Dolenci vasi in na Slemenih. Obe sta že začeli z levom za komunisti in s čiščenjem okoliških gozdov.

Filip Omladič

Ljubljana, 16. novembra. Ne moremo se sprijazniti z mislijo, da smo ga izgubili tako nenadno, saj si je težko zamisliti, da bi lahko postal žrtev prometne nesreče vedno tako preudaren mož, kakršni je bil Filip Omladič. Bil je še na višku sil in kdor ga je poznal, bi sodil, da bo doživel sto let, saj je bil še ena tistih zdravih korenin kmečkega rodu, kakršnih je zdaj že tako malo. Vest o nesreči je bridko zadela številne njegove prijatelje, zlasti nas, njegove poklicne tovariše, ki smo imeli priložnost spoznati ga bolje ter smo ga cenili kot najboljšega tovariša. Čistlasi ga je moral vsak, kdor ga je poznal.

Filip Omladič je bil novinar in najboljšem pomenu besede. Delal je vedno vse s temeljitostjo, s kakršno se marsikdo med nami ne more ponašati. Bil je med novinarji to, kar med pisatelji imenujemo dobre stiliste. Pri slehernem stavku, pa tudi pri vsaki besedi, ki ni zvenela dobro, se je ustavil, ko je urejeval rokopise, bodisi za »Jutro« ali »Domovino«. Redki novinarji imajo tako dober čut za lepoto in pravilnost jezika, kakršnega je imel Omladič. Rokopis, ki je šel iz njegovih rok v tiskarno, ni delal nikdar skrbni korektorju; sleherni večja je sedela na svojem mestu in nikjer se ti ni zataknil jezik pri čitanju.

Da, bil je dober novinar, in njegova zasluga je, da se je »Domovina« tako priljubila ljudem. Skoraj sam je delal pri tem tedniku in posvetil mu je vso ljubezen, skrb in najboljšo silo. Doma iz Savinjske doline in ker je izšel iz ljudstva, je dobro poznal našega kmeta, se vedno živo zanimal za gospodarska vprašanja ter je zato tudi tako uspešno urejeval »Domovino«, ki je bila zlasti prejšnje čase namenjena predvsem kmečkim gospodarjem. Usoda novinarja je pač, da ostane navadno anonimni do svoje smrti. Dan za dnem dela in misli vedno na koristi splošnosti; posveča vse najboljše sile skupnosti ter išče vedno nove poti za izboljšanje. Tako je tudi Omladič zapustil za seboj mnogo dela v korist našega ljudstva ter kmetijstva, dela, ki ga ni mogoče oceniti z nekaj stavki, dela, ki rodi sadove še dolgo, ko je anonimni novinar že zdavnaj pozabljen.

Filipa Omladiča nismo cenili le kot novinarja; če bi novinar ne bil tako vprežen v svoje delo ter uklenjen v čas, bi se najbrž iz Filipa Omladiča razvil tudi dober pripovednik. Njegove ertice, ki so izhajale v »Prijatelju«, so bile izklesane umetnine, kakršne napise lahko le dober pripovednik in tenkočuten stilist.

Omladič je bil duhovit in imel je smisel za humor, zato se je v mlajših letih uspešno udeleževal kot urednik humorističnega lista. Prav zato je pa tudi znal primesti primerno mero soli tudi »Domovini«, da ni bila nikdar suhoparen list.

Ljubili smo ga kot dobričina, značajnega in močnega moža, ki je imel vedno pripravljen prijazno besedo za vsakogar in ki je znal govoriti z vsakomur o vsem. Zanimal se je za vse ter je bil v tem pogledu pravi novinar. Bil je dober šahist ter je imel mnogo prijateljev tudi med šahisti. Sicer je pa imel prijatelje povsod, kjer koli so ga poznali. Težko nam gredo besede od srca, ko se moramo tako nenadno poslovljati od njega, hudo je izgubiti tovariša, še hujše, če izgubiš dobrega prijatelja, ki si v njem gledal svoj vzor.

Ne vemo, kje bi naj iskali besede tolažbe za nesrečno vdovo, ki bo pač še mnogo težje prebolela to rano. Sin in hči sta izgubila dobrega očeta, ki ju je tako ljubil in bil z mislijo pri njima tudi v trenutku pred usodno nesrečo.

Z Gorenjskega

— Življenje in umiranje v Kranju. V mestni občini Kranj so se v oktobru poročili Franc Jeraj z Marijo Vesel iz Kranja oz. Predosej, Janez Bauman s Pavlo Mazli, Friedrich Steiner z Ivanko Jeršin, Engelbert Gogala s Františko Kerč, Vincenc Zupacec s Terezijo Germič, Janez Perčič z Alojzijo Okeršler, Emil Windschunrer s Františko Peterlin in Josef Kristian Wilhelm Winter z Lidijo Elly Götke. Rojstev je bilo 25 novih grobov na 12.

— Vojake so obdarovali. V vojašnici v Kranju je bil prirejen nedavno poslovilni večer za odzdrave vojake. V svečano okra-

šeni dvorani so bili odhajajoči vojaki obdarovani.

— Mladinske filmske predstave. Organizacija Hitlerjeve mladine že nad leto dni uspešno deluje tudi na Gorenjskem. S posebnim veseljem je gorenjska mladina sprejela mladinske filmske predstave. Pričelo so se že letos v februarju. Obisk je bil zelo velik. V Kranju je bilo večkrat pri predstavah nad 300 dečkov in deklic, na Jesenicah pa celo 400 in v Domžalah nad 500. Mladinski predstav je bilo 59, obiskovalcev pa 11.207.

— Oddaja perutnine. Deželni kmetijski vodja je pozval rejce perutnine, da morajo oddati določeno število perutnine, namenjene ranjenim vojakom in delavcem v vojni industriji. Perutnino prevzema zbiralnica jaje.

Beleznica

KOLEJAR

Danes: Ponedeljek, 16. novembra: Edmund, Otmar

DANASJE PRIREDITVE

Kino Matice: Fedora

Kino Sloga: »Ne pravi mi tega«

Kino Union: Takšen mora biti mož!

Kino Moste: Noč maščevanja in Robinson 1918

DEŽURNE LEKARNE

Prilagodite zemljo za pomlad!

Sicer naši dnevniki dan na dan poučijo prebivalstvo, kako je treba obdelati zemljo in gojiti razno povrtnino, da bi si z bogatim prideikom čim bolj pomagali pri prehrani, vendar je mestno prebivalstvo težko prepričati, da brez dobro prilagojene in pognojene zemlje ter brez skrbne nege in postrežbe niti rastlina ne more rasti, se krepko razvijati in roditi bogatega sadu. Zato moramo meščana neprestano opominjati, kaj mu je treba storiti, da bo tudi začetniku brez dolgoletnih izkušenj vrt dobro obrodil.

Da vsaka šola nekaj velja, je v današnjih časih samo izgovor površnih ljudi, ki se z njim izgovarjajo, da bi se opravičili zaradi neuspehov pri obdelovanju vrtov. Ni namreč samo dosti, da obdelamo slednjo krpo zemlje, temveč moramo to zemljo tako obdelati, da bomo dosti zdravje povrtnine prideli na njej. Nesploh na vrzih samo plaše lastnika in sosedu, da zaradi izgubljenega truda in stroškov nimajo več veselja do obdelovanja. Zato pa površni vrti vrtnarji prizadevanjem za samopomoč pri preskrbi prebivalstva več škodujejo kot koristijo.

Mestna občina ljubljanska je na vse načine podpirala prizadevanja, da bi bila v Ljubljani sleherna gruda pravilno obdelana. Predvsem je razdelila vse svoje parcele, kar jih sama ni res zgradila obdelala, manj premožnim sloyem za obdelovanje. Nekateri take novice so bile res vzorom oskrbovane ter so zato najemniki na njih imeli tudi vse leto lep pridelek. Vrtni so bili vedno okopani in opleti, predvsem pa

je bila povrtnina tako postrežena, da jo je bilo veselo pogledati. Drugi najemniki so pa spet mislili, da je dosti, če zemljo samo pretrgajo, jo potresejo s semenom ali nasujejo vanjo krompirjevih krljev ter jo spet pograbijo, pa bodo vse krti imeli dosti jesti. Za obdelovanje se tudi pozneje niso brigali, da je plevel še tisto zadušil, kar je odgnalo, da niso prideli nič. Takim vrtnarjem mesta občina seveda več ne more zaupati zemljišč, ker bi podpiranje takih malomarnih ljudi pomenilo samo potrat in škodo.

Predvsem je pa treba zemljo pognojiti, da imajo rastline dosti hrane. Ker je pa z gnojem in gnojili težava, je treba zemljo tembolj skrbno obdelati in že jeseni prekopati ali preorati, da se čez zimo napije zraka in dobi za rast potrebnih snovi. Ko smo letošnje prideleke popolnoma pospravili, moramo zemljo tudi natanko očistiti, da se nam na gredah preveč ne razpase plevel, nato pa zemljo na vsak način takoj prekopljemo ali preorimo, ko jo tako v gredah pustimo čez zimo, ko jo, vsaj kolikor je mogoče, pognojimo in čim najbolj zrahljamo.

Mestni kmetijski referat opozarja vse prebivalstvo, naj z vrtnic in njiv takoj pospravi vse ostanke ter zemljo takoj prekopljajo ali preorajo. Posebno pa opominja najemnike mestnih zemljišč, da morajo do deljeno jim zemljo zanesljivo tako pripraviti za zimski počitek in napraviti praho, ker jim bo drugače mestni gospodarski urad moral zemljišče vzeti in oddati pridenjšim in vestnejšim najemnikom.

DNEVNE VESTI

— Odlikovanje junaško padlim. Srebrno svetinjo so prejeli v spomin poročnik Cinih srajc Josip Croce iz Cagliarija, ki je pripadal 11. bataljonu Cinih srajc. Poročnik Guido Porta iz Milana, ki je služil pri šestem alpskem topniškem polku. Poročnik Benito Fabbri iz Forlaja, ki je služil pri 132. oklopnem pehotnemu polku. Poročnik Ivan Spitali iz Grotte pri Agrigentu, ki je bil pri 205. topniškem polku. Narednik Karol Mordiglia iz Cuneja, ki je bil pri 11. alpskem polku. Narednik Chianale Renato iz Mondove, ki je bil uvrščen v smučarskem bataljonu »Montecervino«. Višji kaporal Josip Guzzardi iz Vizzinija pri Catani, ki je služil pri 80. pehotnem polku. Višji kaporal Josip Salatin iz Caloveta pri Cosenzi, ki je služil pri 60. tankovskem bataljonu. Karabinjer Josip Montalto iz Trapanija, ki je služil pri 11. bataljonu Cinih srajc. Pešec Gino Arnoffi iz Portomaggiore pri Ferrari, ki je pripadal 82. pehotnemu polku.

— Umrja je mati drž. podtajnika Del Giudice. V Luceri je umrla gospa Ana Testa Del Giudice. Pokojnica, ki je doživela starost 65 let, je bila mati državnega podtajnika v ministrstvu ljudske vzgoje ekse. Del Giudice.

— Nova italijanska opera. Znanj neapeljski glasbenik in skladatelj Attilij Staffeli dokončuje novo opero v treh dejanjih. Operno dogajanje je povzeto po znani komediji Cesara Meana.

— Novi argentinski poslanik v Madridu. V navzočnosti članov madridske vlade ter drugih odličnikov je novi argentinski poslanik pri španski vladi izročil svoje poveljnice caudillo Francu.

— Švedska trgovinska delegacija v Berlinu. Švedska komisija za trgovinska pogajanja med Nemčijo in Švedsko je prišla v Berlin, kjer so se pričela danes zadevna pogajanja. Ki naj pripomorejo do obojestranske poglobitve trgovinskih poslovnih odnosov.

— Velik uspeh »Grofa Di Brecharda« v Berlinu. Te dni je bil uprizorjen na odru berlinskega nemškega gledališča Forzanov »Grof di Brechard«. Uspeh italijanskega odskega dela je bil zelo prepričljiv. »Grofa di Brecharda« bodo uprizorili tudi na drugih nemških odrih.

— Hvalevredna pobuda v prid vojni ranjenecem. Milanska sekcija italijanske lovke zveze ter sekcija proizvodnega zavoda divjačine sta sprožila hvalevredno pobudo v prid vojni ranjenecem. Po sklepu članov omenjenih središč bo dne 22. t. m. v Milanu poseben lovski dan. Ta dan bodo prosti lovi poklonili dobiček pri lovu v prid vrlim vojni ranjenecem, ki se zdravijo v raznih milanskih vojni bolnišnicah.

— Iz Brune — Bruno. Italijanski časopis poroča o nenavadnem primeru spolne spremembe, ki se ni izvršila toplot pri odraslem dekletu, ampak pri otroku po letu in pol starosti. V Sottomarini pri Veneziji je s poročil dne 23. junija 1941 ribič Angel Boscolo pristojnemu uradu rojstvo dvojčic, ki sta prejeli pri krstu imeni Bruna in Alojzija. Toda kmalu po rojstvu je Alojzija umrla. Starši so zelo skrbeli za Bruno, da jo hranijo pri življenju. Toda kmalu zatem je opazila mati pri svojem otroku neke čudne spremembe, zaradi katerih se je zatekel oče k zdravniku, ker je bil v skrbah za otrokovo zdravje. Zdravnik je priporočil očetu, naj nese otroka k nekemu znanemu specialistu padovanske univerze.

Malo jezikovne paše

Ali se bomo pasli ali »vršili pašo«? To je zdaj vprašanje. Noben pastirček sicer se ni dejal: Vršim pašo — ali: Zencm na vršenje paše. Meščani se pa niti ne amno čuditi, če pravi kot rejec kože: Izvršiti moram pašo. V govoru in pisavi naše-ga razumnika (predvsem poljanca, ki ga je treba razlikovati od globlje izobražene-ga človeka) je pa postal glagol vršiti pomožni ali, bolje nadomestni glagol, ki vedno bolj izpodirja druge glagole. O tem se slovničarji niso napisali nobenega prava. Jezik se razvija tako hitro, da vsaka slovničar zastari že med tiskanjem. Nekaj nam o glagolu vršiti povedo besednjaki, a žal ne tega, kaj vse lahko razumniki izrazi s tem glagolom. Če pojde tako dalje in če je sploh mogoče soditi o prihodnjem razvoju jezika, bomo glagole lahko črtali tudi iz slovnice, ne le iz govora in pisave; nadomestila jih bosta: vršiti in vršiti se. Vse bomo le vršili, a drugo se bo vršilo samo.

Tudi podobne paše bodo posled nepotrebnosti. Ne bomo se več pasli, ker bomo le vršili pašo. Če bo kdo hotel pisati »pašo«, mu pisati ne bo treba: vršil bo pisanje. Ničve seveda tudi ne bo več čital: vršil bo čitanje. Morda bo končno tudi starokopitni kmet zvedel, da več ne orje in ne

seje, temveč vrši oranje in setev. Blaženi čas, kajti posled ne bodo berati več berati, vršili bodo le beranje! Sicer bo tudi žalostno, ker se mladeniči in deklet bosta ljubila: vršila bosta ljubezen. Ničve se ne bo možil ali ženil: vršil bo možitev ali ženitev. Kdor se more, se pa naj tolaži, da mu niti umrti ne bo treba: izvršil bo le smrt. Pokopali ga seveda tudi ne bodo, temveč bodo izvršili pogreb. Čudno bo tedaj na svetu, ker ne bodo več cvetle cvetice, ne sijalo sonce: še deževalo ne bo in ne bo se moglo zjasniti; pesniki ne bodo mogli opevati migljajočih zvezdic, ker ne bodo več migljale; luna nam ne bo več svetila in sploh se ne več nič godilo in ne zgodilo. Zato se pa bo seveda vse vršilo: cvetice bodo vršile cvetenje; sonce bo vršilo sijanje; za spremembo se bo vršilo deževanje in potem se bo izvršila zjasnitev; vršilo se bo oblačenje, ponoči se pa bo izvršilo migljanje zvezd in luna bo vršila trkanje; oh hudi uri se bo vršilo gremenje ali: izvršile se bo huda ura.

Tako bo torej končno navrhnil iz našega lepega jezika kup plev, ki bo prekril vse, kar je še ostalo razumnjivega, jasnega in lepega, z zadnjim ostankom dobrega okusa vred. Navrhnil, pravimo, kajti prvotni pomen glagola vršiti je mladiči vršiti pomeni tudi kupčiti ali kopičiti, napraviti vrh ali vršaj. Kup žita je vršaj. Vršiti po-

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave ob delavnikih v kinu Matic v Unibonu: ob 1/16. in 1/18. uri: v Slogi neprekinjeno od 14. ure dalje. Ob nedeljah in praznikih v vseh treh kinematografih: ob 10., 1/14. in 1/16. tu 1/18. uri.

KINO MATICA TELEF. 32-41

Tragična ljubezen ruske velikašnje...

Fedora

Luisa Ferida, Amedeo Nazzari, Osvaldo Valenti

KINO UNION TELEF. 22-21

Ljubezen lepe, razvane meščanke in postavnega ter značajnega kmetijskega fanta

Takien mora biti mož!

Igralci: Adolf Jahr, Birgit Tengroth

KINO SLOGA TELEF. 27-30

Popularni komik »Macario« v svojem najduhovitejšem filmu

Ne pravi mi tega

Sodeluje lepa Silvana Jachino in Vanda Osiri

Ko se je spazil skozi postajališčno vežo, ga je opazilo bdečo oko službojočega vojaka, ki je sumljivo meškega ustavljal. Kmalu se je pojasnila zadeva čevljev, ki jih je Slogiacchi nesel pod pazduho, ko sta vstopila v čakalnico ter opazila spegega meškega, ki je bil brez čevljev. Vojak je spegega Jakoba Bunalumija zbudil. Bunalumu je spoznal čevlje za svoje, narkar je bil Slogiacchi aretiran. Te dni je bil obsojen pred pristojnim sodiščem na osem mesecev ječe in 666 lir globe.

— Umrja je bivši gromoski župan. V Bordigheri je umrl dr. Attilij Gnocchi, ki je bil svojčas župan v Cremoni. Pokojnik je bil rojen 1884 v Cremoni. Po končani študiji je bil pošti: uradnik v Veneziji, pa je z vzgledno marljivostjo nadaljeval ob prostem času svoje študije na gospodarski in trgovinski visoki šoli, kjer je promoviral iz gospodarske in trgovinske vede. Leta 1935 je bil imenovan za cremonskega župana. Županske posle je opravljal do 31. decembra 1937, ko je moral pustiti župansko funkcijo zaradi bolezni, zaradi katere je sedaj podlegel. Zavezal je tudi druge številne častne funkcije.

— Bogat italijanski dar knjižnični zagrebški pedagoške visoke šole. Italijanska vlada je poklonila knjižnici pedagoške visoke šole v Zagrebu veliko število dragocenih vzgojnih ter pedagoških knjig. Poklonjene knjige je izročil italijanski generalni konzul v Zagrebu s primernim nagovorom, v katerem je predložil ta italijanski dar kot simbolično dejanje pripravljenosti pri italijansko-hrvatskem kulturnem sodelovanju.

— Uspeh Bontempeljve komedije v Bukarešti. Na odru bucareškega gledališča je bila predstava odlične komedije Maksima Bontempelja »Naša Boginja«. Občinstvo ter kritika sta sprejela italijansko komedijo z navdušenim priznanjem.

— V sredo bodo izrečane enomilijonske nagrade. Finančno ministrstvo objavlja, da bo v sredo 18. t. m. pri glavnem ravnatelstvu javnega dolga v Rimu zbrajanje enomilijonskih ter polmilijonskih nagrad zakladnih bonov, ki zapadejo 15. februarja 1950. V seriji DD zakladnih bonov, ki zapadejo 15. februarja 1949, so bile izrečane sledeče številke: dve nagradi po 100.000 lir za številke 512.688 in 1.391.582. Stiri nagrade po 50.000 lir: 53.969, 325.865, 393.101 in 586.373. V seriji EE dve nagradi po 100.000 za številke 100.825 in 1.361.433. Stiri nagrade po 50.000 za številke 328.938, 714.054, 1.279.938 ter 1.408.568.

— Nesreče. V zadnjih dveh dneh so pripeljali v ljubljansko bolnico naslednje nesrečence. Fr. Steblaj, 80letni posestnik iz apoteka, si je pri padcu močno poškodoval iz hrbtenice. Ivana Kovč, 69letna zalazna sebnica iz Ljubljane, si je pripadcu na stopnicah potokila na obrazu. Franja Vičič, 67letna žena vlakodve iz Ljubljane, si je pri padcu zlomila levico. Anton Starič, 21letni čevljar iz Ljubljane, se je močno urazil v desno nogo. Albin Gerkmann, 13letni dijak iz Ljubljane je dobil pri nogometu hud udarec na čelo.

IZ LJUBLJANE

— Jd dne dne dne hladneje. Sedanje vreme se trdovratno drži. Pričakovali bi, da se bo zjasnilo ob tako viokem zračnem tlaku in burji, rebo je pa dan za dnem čemerno, sivo, res novembrsko. Čeprav je oblačno, je čedalje hladneje. Najvišja dnevna temperatura s skoraj nič več ne razlikuje od najnižje. Zjutraj navadno markja le nekaj stopinj, da ne začne zmrazovati. Težko je napovedati, kako dolgo se bo držalo sedanje vreme, ker lahko dobimo čez noč sneg, orda pa dobimo pred zimo tudi še južno vreme ter bo zopet topleje.

— Jd nov pasad. Pretekli teden so nasadili uslužbenci mestnega vrtnarstva ob desni strani letos podaljšane šubičeve ulice meni tudi kopičiti slamo v kopicu, ki ima lepo ime stog. Tako je bilo vsaj včasih, dandanes je pa drugače, saj včasih celo čtamo: Mlačev je izvršena. To pomeni, kakor če bi dejali: vršitev je bila izvršena — mlačev je bila zmlačena.

Navadno si ne moremo razložiti s samim jezikoslovjem, kaj silijo ljudi, da tako neusmiljeno mrcvarijo jezik. Morda bi bilo treba poseči v dušeslovje, da bi razumeli čudne poti mišljenja dašnjega človeka. Sedanjega razvoja jezika ni mogoče razumeti, saj je še bolj neločljiv kakor življenje. Naravst, da bi se jezik bogatil, se izpopolnjeval vedno bolj kot orodje za izražanje čustev, misli in spoznanj, da bi vedno jasneje ločili pojme — postaja govorica duševnih rezevov, narečje plitvo, takozvane inteligence. Pojmi se vedno bolj prepletajo in mešajo. Protislovja se zlivajo, označnice kupijo. Jezik, ki je veljal kot sredstvo sporazumevanja, se sprevača v strašilo. In v vsi z duševnosti, zbirko nesmislov in kašo prismuknjene okornega, plitvega govorenja. Jezik, doalej orodje pesnikov, dobiva slog pijancev in bolnikov, ki se jim blede. Če se bo mlačil še dolgo tako, ali ga bomo mogli uporabljati vsaj se za svoje malenkostne prepričke? Kako dolgo ga bomo mogli še mrcvariti tako, ko nam je čut za njegovo lepoto že odmrli in ga več niti ne mrcvarimo — ker »vršimo mrcvarbo«?

drevesa in grmičevje. Ob praznem svetu, nepotrebnem za čustve in ležanju med zelenburgo in Beethovno ulico, so vsa dila pet jagnedov, kar se zdi človeku skoraj premalo glede na veliko razdaljo med obema ulicama. Od naposled imenovane ulice dalje so pa nasadili, razen desetih jagnedov, še dvojvrstna bolj košata drevesa, a med njimi: poredko leskove in še neko drugo vrsto grmičev.

— Jd II. simfonijni koncert letošnje sezone bo imel naslednji spored: 1) Beethoven: Simfonija št. 3, ki je znana pod imenom Eroika; 2) Cherubini: Anakreon. Uvertura; 3) Smetana: Iz čeških logov in gajev, simfonična pesnitev. Ta spored bo izvajal naš simfonični orkester, katerega tvorijo člani opernega in radijskega orkestra, dirigiral pa bo koncert priznani dirigent Drago Mario Sijance. Vstopnice za koncert so že v predprodaji v K-jgarni Glasbene Matice. Na koncert vabimo.

— Jd Divjačina in odlična vina v gostilni Lovšin.

— Za onemogle v mestnem zavetišču je podaril direktor g. ing. Anton Kilar 150 L vsem znancem in prijateljem v zahvalo za voščila in dobre želje ob 80-letnici. Plemenitemu darovalcu izreka mestno županstvo najtoplejšo zahvalo tudi v imenu podpiranih z željami, naj bi si še dolgo zdrav in zadovoljen lepši starost z izkazovanjem dejanske ljubezni do bližnjega.

— Po 1 liru za kg nudi Mali gospodar — Zegosa na Gallusovem nabrežju 33 obrezano korenje za prehrano živali.

Iz pokrajine Trieste

— Padel je sin Trieste. Na afriškem bojišču je pal korporal Natale Sirk, ki je pripadal 39. pehotnemu polku divizije Bologna. Ko ga je zadela angleška stvinčanka, je se vztrajal do zadnjega na svojem položaju. Pokojnik je bil po rodu iz Trieste, zaposlen je bil pri družbi »Accegati«.

— Sestanek triestinskih glasbenikov. Na sedežu Zveze profesionalistov ter umetnikov v Triestu je bil te dni zbor članov sindikata godbenikov. Kot strankin zastopnik je bil navzoč prof. Bisoffi, kot predstavnik Zveze profesionalistov in umetnikov pa kipar Marcel Mascherini. Na povabilo predsednika prof. Bugamellija so navzočni postili spomin lani umrlega člana direktorije prof. S. Dolzanija. Prof. Hektor Sigon je zatem poročal o problemih, ki so bili obravnavani na kongresu italijanskih glasbenikov v Peruggiji s posebnim ozrom na vprašanja, ki se nanašajo na šolski glasbeni pouk. Poročilo je bilo s priznanjem odobreno, nakar so bili izvoljeni v direktorij sindikata triestinskih glasbenikov: medpokrajinski tajnik je prof. Friderik Bugamelli. Člani direktorije: Cesare Barison, Bruno Cervenca, Josip Antonicelli, Anton Ricci, Hektor Sigon, Alojz Toffolo, Mario Macchi, ter Albert Montagna. Nadzorniki: Bruno Fidussi, Bruno Degressi in Robert Epini Secco.

— Smrt starih Tiesticcev. Umrli so te dni v Triestu 84letna Ivanka Binder, 61letni Josip Terzel, 71letni Anton Posidel, 61letni Karol Cepato ter 55letni Maksimilijan Zori.

— Razstava neznanega triestinskega slikarja. Slikar Karol Petrucci ima sicer v Italiji svoj sloves. Toda malokateri triestinski meščan ve, da je Petrucci po rodu iz Trieste. Bil je za Trieste takorekto neznan. Sedaj pa se je Petrucci oglašil v svojem rodnem mestu ter je napovedal razstavo, ki bo otvorjena 14. t. m. v razstavnici galeriji Michellazzi v ulici San Nicolò. Petrucci je žel v Rimu s svojo osebo razstavo prepričevalen uspeh. Rimska kritika je pozitivno ocenila njegove ustvarjajoče kvalitete. Na svoji triestinski razstavi bo zbral Petrucci predvsem motive iz starinskega Trieste in starinskega Rima.

— Triestinski tenorist povabljen v Parmo. Triestinski tenorist Rudolf Moraro je prejel te dni povabilo k sodelovanju na Rossinijevi proslavi v Parmi. Nastopil bo na odru parmskega Kraljevega gledališča v vlogi grofa Almavive v »Seviljskem brivcu«. S tem je bilo izkazano oličnemu triestinskemu pevci, ki je gostoval z velikim uspehom tudi na drugih italijanskih odrih, posebno priznanje s strani vodstva Kr. gledališča v Parmi.

— Pozitivno delovanje glasbenega preizkusnega središča. Preizkusno glasbeno središče v Triestu, ki ga je ustanovil triestinski G. U. F. v preteklem letu, prične v ponedeljek 16. novembra svoje delovanje v novi sezoni. Za prvi večer je organiziralo središče sodobne glasbe večer sodobnih italijanskih klavirskih skladb.

— Vsak dan nezgode. Avtokar je povozil v ulici Giulia 50letnega upokojenca Riharda Secclija, ki je obležal z zlomljeno levo nogo in s poškodbami na desni rami. S kolesa je padla pri Miramaru 31letna Nela Rascevi iz ulice Belvedere v Triestu in se potokila po glavi. Levo nogo si je zlomil pri padcu z drevesa 13letni Ignacij Krevatic. Ponesrečenci se zdravijo v triestinski bolnišnici Kraljice Helene.

Rdeči križ poroča

V tajništvo Proizvedovalnega urada, Puharjeva ulica 2, naj dvignejo pošto: Beve Ivan, Benet Marija, Brelhi Marta, Badalje Franciska, Baloh Janko, Baidas Jože, Cerne Andrejka, Dernač Marija, Frankovič Božena, Ferlan Marija, Grobelšek Edo, Grlic Jelica, Grahov Olga, Grandovec Ivana, Grobelnik Gustav, Gorišek Ivan, Haršec Ivana, Hartman Peter, Hvale Maks, Hrašovec Pija, Hudnik Drago, Horvat Bert, Honzak Ivan, Minka, dr. Janežič Konrad, Jurasek Gabrijel, Jezeršek Otilija, Jeme Pavel, Jesih Marija, Jagodič Marija, Jeglič Alojzija, Jeras Zvonka, Jesh Marija, Kolar Iva, Ahčin Jerica, Kolar Mirjana, Kogovšek Kati, Kumer Marija, Kapetanović Milada Kranjc Branko, Klopčič Marta, Kovacič Julko, Lindtner Marijana, Lapajne Zora, Leskovec ing. Drago, Mlekuz Franc, Marovt Marija, Murlovic Franciska, Matkoviček Franja, Marinič-Jezovnik Ana, Mehtar Stane, Malenšek Antonija, Močnik Pepca, Muhar Henrik, Majaron Lučo, Možina Ivica, Mandelje Julia, Mencinger Janez, Pavlič Anica, Premk Ana, Popović Veta Polanc Rozina, Piškur Radoslav, Privšek Hinko, Pleško Marija, Petrič Angela, Petras Franciska, Paulin Milica, Rogina dr. Anton, Remeč Anica, Selan Marija, Sebnik Anica, Snabi Cija, Stara Agneza, Stojancovič Melanija, Stanjko Olga, Soklič Monica Saunig Olga, Simonič Zdravko, Stefanovič Mija, Selan Franc, Sever Maks, Schuller Kristina, Skuta Evgen, Sule Ljudmila, Telban Virginia, Trešnje Nives, Tramsk Marija, Telban Lovro, Vizjak Mihael, Valant Miroslav, Višnar Slavko, Veselko Maks, Zunjč Aleksander.

Nadalje naj se javijo: Svet Marija, Basin Julijana, Veit Proko, Sotošek Zdravko, Kavčič Pavla, Bučar Stefanija, Črnigoi Alojzija, roj. Vidmar, Braz Valter, Magdič Neža, Petelin Marija, Vitri Rudolf, Pehani Franjo, Gorenc Loize, Milovanović Danica, Brzin Ignacij, Dautović Aburaj, Dolinšek Alojzija Klun Ludvik, Mazzan dr. Giuseppe, Nanut Ana, Rebulu Mirko, Strumbelj Antonija, Vokovič Andjela.

Narodno gledališče

DRAMA

Ponedeljek, 16. novembra: zaprito

Torek, 17. novembra: ob 16.30: Večno mlada, Saloma, Red A

Sreda, 18. novembra: ob 16.30: Deseti brat, Red B

OPERA

Ponedeljek, 16. novembra: zaprito

Torek, 17. novembra: zaprito

Sreda, 18. novembra: ob 16.: Gasparone, Red Sreda

Četrtek, 19. novembra: ob 16.: Don Pasquale, Red A

Petek, 20. novembra: zaprito (generalka)

Sobota, 21. novembra: ob 16.: Slepca miš, Premiera, Red Premierski

K. Millocker: »Gasparone«. Opereta v treh dejanjih. Osobe: guverner — Anžovar, grofica Carlotta — Ivandčeva, župan Nasone — Zupan, Sindulfo, njegov sin — Rus, Erminio — Sladoljev, Benozzo, kramar — M. Sancin, Sora, spletnica — Barbičeva, Massaccio — B. Sancin, Luigi — Planecki, Tonio — Marenk, častnik — Jelnikar, sluga — Simončić. Dirigent in zborovodja: R. Simoniti, režiser in koreograf: ing. P. Golovin. Solo plešejo: Bravničarjeva, Japljeva, Kurbos in Pogačar.

Mali oglasi

GOSPODJE POZOR!

Klobučarna »PAJK« vam strokovnjaško očisti, preoblikuje in prebarva klobuke vseh vrst po nizkih cenah. Lastna delavnica. — Se priporoča — Rudolf Pajk, Sv. Petra

ČRNO REDKEV

kg Lir 1.— nudi Sever & Komp., Ljubljana.

INSERIRAJ

Tuipane

in krokezu sadimo že sedaj na prosto ali v lončke. Nudimo originalne holandske — SEVER & KOMP., LJUBLJANA

SGARAVATTI SEMENTI S. A. PADOVA

Sementi di Ortaggi — Foraggi, ecc. Semena za zelenjavo — krmila itd. Chiedere offerte — Zantevajte ponudbe

Filip Omladič

glavni urednik »Domovine«

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v torek, 17. t. m. ob 4. uri popoldne iz kapelice sv. Marije na Zaloh, na pokopališče pri Sv. Križu.

Ljubljana, dne 15. novembra 1942.

MINKA, žena;

LJUBAN in VIDOJKA, otroka

Ljubljana, trije trgi: Stari, Novi in Mestni

Starost teh trgov — Kdaj je Ljubljana dobila mestne pravice?

Ljubljana, 13. novembra. Ljubljana je bila prvotno najbrž trg. P. salamo, kaj pravijo raziskovalci ljubljanske preteklosti. V splošnem prevladuje prepričanje, da se Ljubljana ni razvila iz vasi temveč da je bila ustanovljena in sezidana po načrtu. V zadnjem članku smo opozorili na značilnosti stare Ljubljane, ki kažejo, da sta bila sezidana tudi mlajša okraja. Novi in Mestni trg po načrtu. Stari trg čeprav se je njegov talni načrt zelo spremenil po velikih prezidavah, še vedno kaže, da je nastal po smotnem načrtu na kraju ki so ga zelo cenili zaradi pomembne prometne lege.

Prvotno trg?

Če že drži, da je Ljubljana ustanovljena mesto ali trg, po čem smemo sklepati, da je bilo prvotno naselje trg? Trdnih dokazov nimamo sicer pa ni bilo posebne razlike med ustanovljenimi trgi ali mesti. Da je bila trg, bi lahko sklepali po imenu: Stari trg. To ime je zelo staro in prav tako ni mogoče ugotoviti, kdaj je nastalo, kakor ne, kdaj je Ljubljana dobila mestne pravice. Listine o pridobitvi mestnih pravic so se izgubile. Zato je tudi še tembolj težavno raziskovati nastanek kraja. Bolj verjetno je, da je bila Ljubljana prvotno trg in da je dobila mestne pravice šele, ko je ljubljanski grad postal glavni v deželi kot bivališče deželnega gospoda. Šele potem se je kraj začel bolj razvijati, ko je privlačil mnogo več obrtnikov in trgovcev in ko so se začeli v njem naseljevati vsi drugi uslužbeni deželnega gospoda. Kraj, kjer se je že v davni dobi razvila trgovina, čeprav le primitivna izmenjava blaga, so dobili ime trg, če niso imeli drugega imena. Da se je Ljubljana prvotno imenovala Trg ni sicer nobenega neposrednega dokaza. Iz poznije dobe govorijo listine o Laubachau, Laybachu in Luwigani. (Črko g je treba čitati kakor j.) Vendar ne more biti ne-ključje, da je bilo ohranjeno ime Stari trg prav za najstarejši mestni del med prebivalstvom samim. Domačini so kraj imenovali Trg, gospodarji so ga pa krstili po reki.

Prvi viri, ki imenujejo Ljubljano mesto

Najbrž ne bo mogoče nikdar dognati, kdaj je Ljubljana dobila mestne pravice, ker so listine izgubljene za vedno. Tako se bodo zgodovinarji lahko ozirali na poznejše, ohranjene listine, ki govorijo o Ljubljani kot mestu, ko je kraj najbrž že dolgo užival mestne pravice. Verjetno je, da je Ljubljana dobila mestne pravice sorazmerno pozno. Sklepijejo se na listine iz dobe od l. 1257 do 1269. V tej dobi se je pa kraj že razvil tudi na levem bregu, če stejemo Novi trg k njemu. Novi trg je tedaj že imel svoje ime. Nikakor ni naključje, da so kraj imenovali Novi trg. Povsem jasno se nam zdi, da je dobil to ime v razliko od prvotnega kraja. Trga. Prvotni, starejši kraj se je poslej imenoval Stari trg, da ga niso zamenjali z novim trgov, odnosno trg na levem bregu so imenovali Novi, ker je pač bil novejši. Zanesljivo je, da je Novi trg obstajal že v prvi polovici 13. stoletja. Za Novi trg je torej malo lažje ugotoviti starost kakor za prvotno naselje.

Kdaj je bil Novi trg priključen mestu?

Cim je bil Novi trg ustanovljen, najbrž ni bil priključen mestu odnosno Staremu trgu. To se pravi, da ga niso takoj obzidali. Vendar je to domneva. Vsekakor je bil Novi trg obzidan že precej zgodaj. Vrhovec je trdil, da je bil Novi trg obzidan šele leta 1416. Novejši raziskovalci ljubljanske preteklosti pa ugotavljajo, da je bil Novi trg obzidan vsaj že do leta 1307, če ne morda skoraj sto let prej ob naseljevali križevnikov (najpozneje l. 1228). Leta 1416 so obzidje samo izpopolnjevali ter popravljali zaradi grozeče nevarnosti turških napadov. Ko bi dognali točno letnico zidanja obzidja na levem bregu Ljubljance, bi ugotovili hkrati, kdaj se je Novi trg spojil s Starem trgov in sam kraj.

Kdaj je bil obzidan Mestni trg?

Novejši raziskovalci tudi ne soglašajo z Vrhovcem, ki trdi, da je bil Mestni trg obzidan šele do sredne 16. stoletja. Ne zdi se jim verjetno, da bi mestno hišo sedež mestne gosposke, magistrata, sezidali v neobzidanem okraju. Upoštevati je treba tudi, da je bil v sosesčini magistrata sedež škofije od leta 1462 prav v dobi najpogostejših turških napadov. Turki so bili pred Ljubljano ter so vsaj skušali prodreti v mesto ali so ropali v njegovi neposredni okolici v letih: 1415, 1469, 1471, 1472, 1473.

1476 in 1492 (če upoštevamo le turške napade v 15. stoletju). Nerazumno bi bilo, če bi se Turki izogibali neobzidanega mestnega dela ali da bi meščani zidali mestno hišo na kraju, ki bi ga primerno ne zavarovali. Zato novejši raziskovalci domnevajo, da je bil Mestni trg vsaj delno utrjen že prej, to se pravi v 15. stoletju. Predvsem je bilo potrebno obzidje, kjer je največja razdalja med Ljubljano in Gradom, to se pravi, kjer bi sovražnik najlažje vdrl v mesto, ob poljanski strani. Zato je verjetno, da je bilo tam sezidano obzidje najprej, odnosno da so bile sezidane vsaj utrdbe ob ustjih ulic, ki so držale pravokotno na Ljubljano. V Ljubljani so bile morda postavljene tudi palisade. Vrhovec pripoveduje, da so zidali v drugi polovici 16. stoletja obrambne stolpe in utrdbe pri spitalskih in samostanskih vratih (na sedanjem Krčkovem trgu). Toda Mestni trg se je imenoval mesto že leta 1324. Ni verjetno, da bi kraj dobil ime »mesto« mnogo pozneje, kakor se je razvil, odnosno bil ustanovljen.

Mesto iz treh trgov

Tako se je torej Ljubljana v srednjem veku razvila v mesto iz treh trgov. Najstarejši mestni del se je razvil iz malega čolnarskega in trgovskega naselja pri Sv. Jakobu. Prvotno naselje je bilo slovensko. Ko je mesto dobilo mestne pravice, je bil menda Staremu trgu priključen Mestni trg (okraj, ki se pa tedaj ni imenoval tako). Tedaj je bilo mesto po srednjeveškem značaju zaključeno. Trdnjo je bilo naslonjeno na Grad. Njegova lega je bila za tedanje razmere strateško izvrstna. V nadaljnjem razvoju mesta, ko so se začeli priseljevati deželni uradniki, se je struktura prebivalstva vedno bolj spreminjala. Ko se je tržno življenje osredotočilo na Novem trgu, se je že priseljevala tja tudi tuja gospoda. Pozneje se je pa tržno življenje preneslo

na Mestni trg. Trgovina je privlačila v mesto številne tuje in nekateri so kmalu obogateli. Ko so pa obogateli, niso vselej ostali v mestu, temveč so se zopet izseljevali. Končno so bile mestu priključene še tri ulice pri Sv. Jakobu: Rožna, Hrcnova in Vožarski pot, ki so bile prej pod deželno gosposko. Tedaj je bil razvoj mesta zaključen za daljšo dobo, dokler niso podrl obzidja.

Nagel razvoj kraja

Ljubljana se je razvila sorazmerno naglo. To je vsekakor treba pripisovati, da si jo je izbral deželni glavar za bivališče in središče dežele. Naselili so se uradniki in pozneje tudi plemstvo. Deželni glavar je pa izbral Ljubljano zaradi njene izvrstne strateške lege, zaradi Gradu, ki ga je bilo mogoče dobro utrditi in ki je obklopal veliko okolico. Mesto se je stisnilo h Gradu. Širilo se je v glavnem v vseh smereh, le na Grad ne, če izvzamemo Reber in ozadje Florjanske ulice. Ko je bil dosežen razvoj, ki je bil omogočen po ugodni legi ter je mesto dobilo končno obzidje, je nastopil zastoj do novejšega časa, dokler se niso spreminili načini vojskovanja in orožje. Predmestja so se začela razvijati precej samostojno in se niso dobro zližala z mestom. Zato pa tudi ni bilo mogoče razširiti mestnega obzidja v poznejši dobi, čeprav so o tem razmišljali. Tako so bili v 17. stoletju izdelani načrti za razširitev mestnega obzidja, da bi v mesto vključili tudi predmestja. Tega načrta pa najbrž niso uresničili tudi zaradi tega, ker so tedaj srednjeveške utrdbe že izgubljale svoj pomen, a za moderne utrdbe ni bilo denarja. — Nova doba razvoja Ljubljane se je začela, ko so podrl obzidje. Vendar tedaj mesto še ni izgubilo povsem svojega srednjeveškega značaja. Bolj se je pomladilo šele po tretsu.

V Zagrebu grade veliko džamijo

ki bo največji muslimanski božji hram na Hrvatskem

Kakor smo kratko že poročali, bodo hrvaški muslimani dobili v glavnem mestu Nezavisne Države Hrvatske svojo džamijo, ki bo največja na Hrvatskem. Džamijo grade že več mesecev na najlepšem prostoru mesta Zagreba. To bo ena najlepših zgradb v prestolnici. S svojo veličastnostjo in moderno umetniško ureditvijo bo v celoti zadovoljila verske potrebe hrvaških muslimanov.

Stavbna dela so naglo napredovala in se že bližajo koncu. Če bo vreme primerno, bo džamija v kratkem dograjena. Pri delih so zaposleni arhitekti, umetniki in obrtniki ter okoli 80 delavcev. Železna kupola na vrhu džamije je obložena s steklom, ki je barvano v različnih barvah. V kupoli je vgrajenih 36 segmentnih polj, stene pa so okrašene s segmenti in reliefi, da bi se tako okrepila akustika notranjosti džamije. Prav tako je že urejena stropna svetloba in roseta v kupoli ter vsa notranja dela v gipsu. Sedaj obdelujejo marmor, s katerim bodo obložili stebre v notranjosti svetišča. Stebri bodo obloženi z zelenimi italijanskimi marmorjem, okna pa bodo iz svinčenega katedralnega stekla.

Mihraab (oltar), ki je obrnjen proti Mekki, bo obložen s 24 karatnimi zlatimi ploščami, okrašenimi s kazeinsko barvo. To delo bodo začeli te dni.

Mizarji so že končali umetniško rezbarska mizarska dela, s katerimi bo obložena ograja na balkonu in ves minber (prižnica). Tudi druga manjša prižnica je že dogotovljena in polagajo na njej parketne pod. Na obeh straneh svetišča so izdelane stranske ladje in je s tem povečan prostor džamije za eno tretjino.

Galerija bo ograjena s hrastovino in javorjem, ki bosta umetniško okrašena z rezbami. Služila bo muslimankam, ker ženske v džamiji ne smejo biti skupaj z moškimi. V sredini džamije se spušča s stropa velik, kovani lesteneč, težek 1000 kg. Lesteneč meri v premeru 3,5 m in je na njem 140 žarnic. Na stebrih so kovane železne svetilke. V kleti džamije je urejen sodobni bazen s prhami za kopanje, kjer se bodo verniki umivali, predno bodo prisostvovali molitvam. Voda v bazenu bo tudi pozimi topla, ker jo bo ogrevala centralna kurjava.

V prvem nadstropju je urejena muslimanska knjižnica s čitalnico. Za džamijo v sami stavbi pa je mekteb (osnovna šola). Poleg nje je posebno stopnišče, ki vodi v urad muftije.

Ta največja džamija v Nezavisni Državi Hrvatski ima tri minarete, visoke po 45 m. Glede na veliko višino minaretov bodo v njih vozila dvigala. Minareti so bili te dni okrašeni z nenavadno lepimi okrasi sive in rumeno zlate barve. Bazen pred džamijo z vodometom bo služil samo za okras. Grajen je iz kamna, lomljenega na Braču. Z enakim kamnom bo tlakovana tudi trg. Vsi izdelki so bili napravljeni doma.

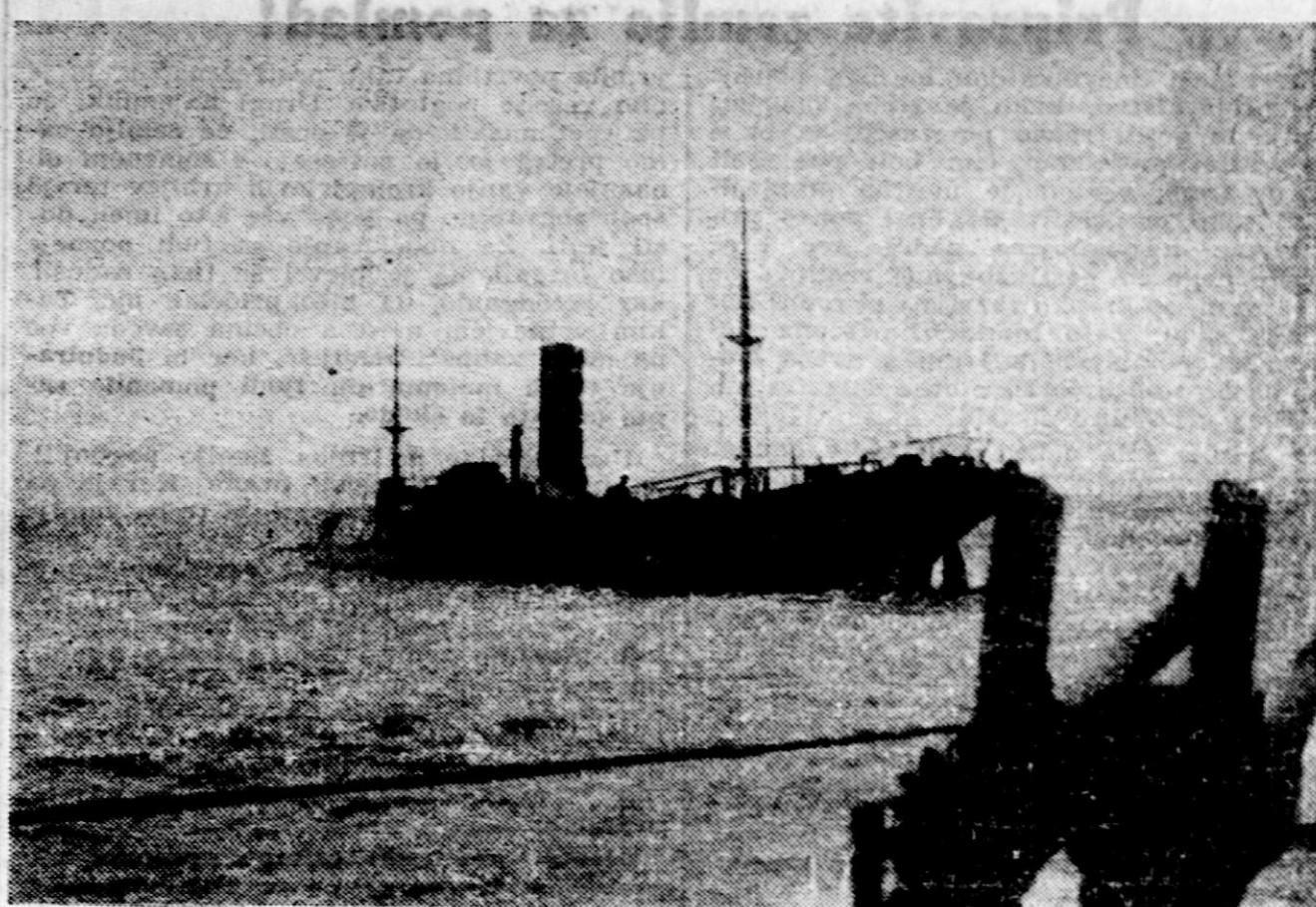
Vsa ta ogromna zgradba daje monumentalni vtis maurske arhitekture, v katere slogu se grade džamije, vendar pa je s hrvaškimi vzorci prilagojena svoji okolici. Tudi okrasni na zidovju z arabskimi črkami so izdelani v hrvaškem slogu.

Modernizacija madžarskega telefona

V madžarskem državnem proračunu za leto 1943. so znatne postavke za razširjenje, vzdrževanje in organizacijo preobremenjenega bulimpeštanskega telefonskega omrežja. Za mestno telefonsko omrežje je samo je določenih 5.100.000 pengő, za telefonsko omrežje po deželi pa 1.700.000. Za modernizacijo in razširjenje avtomatske telefonske centrale v Budimpešti je določenih 3.900.000, za organizacijo telefonske in radijske službe 12.600.000, za nove kable 4.300.000, za zgraditev nove kratkovalovne oddajne postaje pa 2.000.000 pengő. S tem investicijskim programom bodo opravljena najnujnejša dela.

Keltska stanovanjska hiša

Pri delih pri Anifu blizu Salzburga so odkrili sledove predgodovinskih naselij: dve hiši, katerih ena izvirja iz pragermanske dobe (bronasta doba), druga pa iz velikogermanske (mlajša železna doba). Zgradba iz bronaste dobe je bila iz lesa in je njen tloris meril 2,5 m x 3,8 m. Zgradba, ki je verjetno služila gospodarskim namenom, bi naj bila iz leta 1400 pred Kr. Druga hiša, keltska stanovanjska hiša,



Sovražna ladja, ki jo je zadel torpedo italijanske podmornice, operirajoče v Atlantiku, se počasi potaplja

ima tloris velikosti 3,45 x 2,50 m. V njej so našli številne predmete iz bronu, železa, kamna in kosti. Iz razbitih kosov in drobcov so sestavili 26 posod. Hiša je bila grajena v trdnem bloku, dobro premišljena in opremljena s številnimi predmeti. Na podlagi tega se je domnevalo, da je bila namenjena za prebivalstvo. Uprava rumunskih državnih železnic Ozeanu je že imenoval komisijsko, ki bo odpravila v Turčijo, da skladi kupuje. Ista komisija se bo mudila nekaj dni tudi v Bolgariji, da stopi v stik z zastopniki bolgarskih državnih železnic. Uprava rumunskih državnih železnic hoče namreč navezati čim tesnejše stike tudi z upravo bolgarskih državnih železnic. Od tega sodelovanja z obema državama si obeta Rumunija v pogledu železniškega prometa velike koristi.

Rumunija kupuje turški železniški material

Generalni direktor turških državnih železnic se je mudil nedavno v Bukarešti, kjer je bila sklenjena med obema državama železniška pogodba. Uprava rumunskih državnih železnic bo na podlagi te pogodbe nakupila v Turčiji mnogo železniškega materiala. Generalni ravnatelj rumunskih državnih železnic Ozeanu je že imenoval komisijsko, ki bo odpravila v Turčijo, da skladi kupuje. Ista komisija se bo mudila nekaj dni tudi v Bolgariji, da stopi v stik z zastopniki bolgarskih državnih železnic. Uprava rumunskih državnih železnic hoče namreč navezati čim tesnejše stike tudi z upravo bolgarskih državnih železnic. Od tega sodelovanja z obema državama si obeta Rumunija v pogledu železniškega prometa velike koristi.

RAZUMLJIVO.

Lep dan, sonce greje, da je veselje. Srečata se dva prijatelja in prvi se začudi drugemu, da hodi v zimski suknji.

— Kaj se ti je zmešalo, da si oblekel v tako lepem vremenu zimsko suknjo?

— Saj ne grem daleč — samo do zastavljavnice. — odgovori drugi.

Križanka

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
16								17	18					
19						20		21						
22			23		24			25				26		
27							28			29			30	31
32						33	34		35			36		
37			38		39					40		41	42	
43							44			45				

Besede pomenijo

Vodoravno: 1. geometrijski lik, 11. vez, jarem, 16. naročnik, 16. pič, 19. del očesa (tujka), 20. tla obložiti, utrditi, 22. igralna karta (dvojina), 23. znanilec trgovca, 25. privoščiti, izražati željo, 27. prometno sredstvo, 28. pripadnik slovenskega naroda, 29. začetek nozdrvi, 30. nikalnica z glagolom, 32. osebni zaimek (množ.), 33. jasen, viden, 35. predmet, reč, 37. valutna enota (množ.), 39. pijan, opit, 40. dve v abecedi zaporedni črki, 41. pramati človeštva, 43. znanstveno latinsko ime za akacijo, 44. reka na Poljskem, pritok Visle, 45. gora v Ljubljanski pokrajini.

Navpično: 1. geometrijski lik, 2. Afričan, 3. tiskarski stroj, 4. žensko ime, 5. slovensko žensko ime, 6. jezero na Finskem, 7. zamenjani začetni črki besede pod 20. vodoravno, 8. prostor v gledališču, stalni razstavi prostor, 9. kratica za akad. sportni klub, 10. morsk konj, 11. skladišča kramenja, 12. črta, lastnost, del šahovske igre, 13. pijan, 14. nikalnica, 15. predplačilo, 18.

eden izmed gričev, na katerih je sezidana Rim, 20. kratica pri podpisih društvenih odborikov, 21. močan, nagel, prehočen (tujka), 24. mesto nasproti Palanki v Slavoniji, 26. veznik, 31. svetopisemska oseba, 34. ena izmed opredelitev bivanja, 36. evropska reka, 38. rimska številka 99, 39. dva samoglasnika, 42. osebni zaimek.

Rešitev zadnje križanke

Vodoravno: 1. Portugalska, 10. spore, 15. era, 16. Marat, 17. Helada, 19. lama, 20. loka, 21. Adi, 22. ov, 23. ona, 24. dinar, 25. tikati se, 27. zrel, 28. je bila, 30. del, 34. Sa, 35. Inomost, 38. Nina, 40. Jelica, 43. Anka, 44. ev., 45. li, 47. Danica, 49. Klio, 50. zenica, 51. salata, 52. iskra. Navpično: 1. Peloponez, 2. Oran, 3. ramazan, 4. um, 5. Galilej, 6. tron, 7. lakaj, 8. starešina, 9. ahati, 10. slikana, 11. pa, 12. odel, 13. Ra, 14. nevesta, 18. edili, 22. os, 24. ded, 26. ironik, 29. bacil, 31. dive, 33. led, 36. mali, 37. skor, 39. ali, 41. las, 42. Aca, 46. ic, 48. at.

D. Du Maurier:

Prva žena

R o m a n

Maksim je neudolčno pogledal. »Zelo ste ljubezni,« je rekel, »a mislim, da je bolje, če ne obljubiva. Franku moram telefonirati, in razen tega imava še toliko opravkov... Večerjala bova kjer koli lepo v miru, takoj nato pa kreneva dalje, čeprav bi nama minila noč na cesti. Da, tako napraviva.«

»Prav imate,« je rekel polkovnik. »Bi me torej lahko odložili pri sestri? V eni teh stranskih ulic stanuje, ob Avenue Roadu.«

Ko smo bili pri hiši, je Maksim ustavil nekaj korakov od vrtnih vrat. »Vem, da se vam ne morem dovolj zahvaliti za vse, kar ste danes storili,« je rekel polkovniku. »A saj tudi tako veste, kolikanj sem vam hvaležen.«

»Dragi prijatelj, veselje je bilo docela na moji strani,« je polkovnik odvrnil. »Ko bi bili vsaj že prej vedeli, kar je vedel Baker, pa bi vse te kolo-bocije ne bilo. Vsekakor se nikar več ne vznemirjajte. Pozabiti morate vso to stvar, kakor človek pozabi neprijeten in mučen pripetljaj. Več ko prepičam sem, da s Favellom ne boste imeli nadaljnjih sitnosti. Če bi pa vendarle tako naneslo, upam, da me takoj obvestite. Vem, kako mi je v takem primeru ravnati z njim.« Stopil je iz voza ter vzel površnik

in cestno karto. »Da sem na vašem mestu,« je dodal, »ne da bi nama gledal v oči,« bi jo za nekaj časa kam potegnil. Privoščite si majhne počitnice. Čeprav v tujini...«

Ne jaz ne Maksim nisva odgovorila. »Švica je ob tem letnem času prelestna,« je polkovnik nadaljeval, »ko je spravljal karto v žep.« Spominjam se, da sem bil nekoč s svojima dekletoma tam na počitnicah; čudovito smo se imeli. Človek lahko dela prekrasne izlete. Odkajal se je, kakor da se obotavlja. »Odkladajta možnost, oddaljena pravim... bi že bila, da bi kdo skušal delati neprimerno... bi mislil Favella, ampak drugi ljudi na deželi. Tako na primer ne vem, kaj govori okrog ta Tabl... Nesmiselno je, kakopak, a saj poznate stari rek: kar je daleč od oči, je daleč od spomina. Če tistega ni blizu, ki je čenčam predmet, utihnejo čenče same od sebe. Tako je na tem svetu.«

Še malce je postal in prešel svoje reči. »Sem vse pobral? Karto, naočnike, palico, površnik... Nič mi ne manjka. Zbogom torej, draga prijateljica, Nikar se preveč ne utrujajte. To vama je bil dan!«

Obrnil se je k vrtnim vratom in se vzpel po stopnicah. Videla sem gospo, ki se je naslonila na okno in smehljalje se pomahala s roko. Na prvem vogalu sva zavila. Naslonila sem se nazaj in sapirala oči. Zdaj, ko sva bila spet sama in je bil ves napor za nama, je bilo prvo, kar sem začutila, neizmerno olajšanje. Kakor če ti preresejo tvor... Maksim je molčal. Toda čutila sem njegovo prosto roko v svoji. Vozila sva po hrupnih ulicah, polnih prometa, a videla nisem ničesar. Slišala sem roljanje avtobusov, trob-

lje takšijev in vse tisto neugnano hrumenje london-skega mesta, toda meni ni bilo ničesar mar. Bila sem daleč; počivala sem nekje, kjer je bilo mirno, hladno in tiho. Tu se naju ni moglo nič več dotakniti. Nevarnost je bila minila.

Odprla sem oči in sedla pokonci; Maksim je bil ustavljen. Bila sva pred enim izmed neštevilnih malih restoranol v Sohu. Še vsa omotična sem gledala okrog sebe po ozki ulici.

»Trudna si,« je kratko rekel Maksim. »Trudna in iznemogla, ker nimaš nič v želodcu. Ko nekaj poješ, se boš takoj začutila živahnejšo. Tudi meni se bo prileglo. Stopiva tu dol in si hitro naročiva večerjo. Obenem pa lahko telefoniram Franku.«

Vstopila sva. Restoran je bil ob tej uri prazen. Nikogar ni bilo videti razen vodje, natakarka in gosposične pri blagajni. Dvorana je bila hladna in mračna. Sedla sva za mizico v kotu. Maksim je naročil. »Prav je imel Favell, ko je hotel piti,« je dejal. »Tudi jaz sem potreben, in ti takisto, Precej ti dam primesti konjaka.«

Vodja, nasmejan debeluh, nama je postavil na mizo dolge, tenke kruhke, zavite v papir. Trdi so bili in krhki. Željno sem pohrustala enega. Konjak s sadovico je bil dober; kar čudno me je pogrel in pokrepčal.

»Ko povečerjava, bova prav počasi in mirno vozila dalje. Pa tudi hladno bo svečer,« je rekel Maksim. »In spotoma si izbereva kako majhno gostilno, da prenočiva. Jutri zarana pa lahko nadaljujete pot v Manderley.«

»Kaj ne, da ne bi rajši večerjala pri Julianovi sestri in se potem z zadnjim vlakom vozila domov?«

»Ne.«

Maksim je odstavil kozarec. Njegove temno obrobene oči so bile videti večje kot po navadi in še bolj črne, ker je bil tako blede v obraz.

»Kaj meniš, koliko resnice je slutil Julian?« sem vprašala.

»Vedel je,« je Maksim počasi odvrnil. »Seveda je vedel.«

»Če je tako, zini ne bo nikoli nič. Nikoli, nikoli...«

»Ne.«

Maksim si je dal primesti še en konjak. Tiho in v miru sva sedela v svojem temnem kotičku.

»Mislim, da me je Rebeka premišljeno nalagala. To je bil njen zadnji, poslednji zasmeh. Hotela je, da bi jo ubil. Vse je bila naprej preračunala in predvidela. Evo, zato se je smejala. Zato se je smejala še potem, ko sem jo bil ustrelil.«

Molče sem srebala svoj konjak. Zdaj je bilo vse opravljeno, vse končano. Nič več ni bilo treba, da bi bil Maksim tako izmučen in blede v obraz.

»Njen poslednji zasmeh,« je ponovil. »Za slovo se je sama prekosila. Tako, da ne vem zanesljivo, ali ni zmagala... da, niti zdaj ne vem.«

»Kaj hočeš reči? In kako bi bila mogla zmagati?«

»Ne vem,« je odgovoril. »Ne vem.« Na dušek je zliil konjak vase. Potem je vstal. »Franku moram telefonirati.«